

HET JAAR VAN DE VERBINDING

INHOUDSOPGAVE

Het jaar van de verbinding

1 Het jaar van de bestuurders

- Adnan Tekin
- Frank Bluiminck
- Gaby Allard
- Joany Krijt
- Mirjam Koster
- Oege de Jong
- Carl Govers
- Wim Moes
- Stef Vink

2 Onze 9 ambities op een rij

3 Mbo & Arbeidsmarkt

4 Mbo & Samenleving

5 Mbo & Kwaliteit

6 Mbo & Vereniging

7 Het jaar van de bedrijfstakgroepen

Colofon

Het jaar van de Verbinding

Hoe omschrijf je een jaar waarin, door de komst van een nieuw kabinet, geopolitieke (aard)verschuivingen, een sterk polariserende samenleving en een oververhitte arbeidsmarkt, vandaag niets meer lijkt wat het gisteren was? Het 'Jaar van de Verandering' zou de lading prima dekken, maar die titel prijkte vorig jaar al boven ons jaarverslag.

Zoomen we wat verder in op onze eigen vereniging en vervolgens uit naar alle bovenstaande ontwikkelingen die (ook) het onderwijs raken, dan popt een misschien nog toepasselijker haakje op om onze acties, plannen en activiteiten van 2024 aan op te hangen: 'verbinding'.

Zo gaven de leden afgelopen jaar met het doorlopen van twee marsroutes samen richting aan de toekomst van een MBO Raad die letterlijk en figuurlijk steeds meer van hen is. Dankzij een zorgvuldige procesgang hebben we, samen en vooral in verbinding met elkaar, focus en richting aangebracht in onze profilering als brancheorganisatie en daarmee de positionering van het mbo.

De ontwikkelingen in de vereniging liepen synchroon aan, dus in verbinding met die van de organisatie. Onze professionals van 'bureau Woerden' zijn op meerdere manieren en momenten meegenomen in het grotere verhaal van de MBO Raad. En wel zo dat ze intussen goed zijn gepositioneerd en geëquipeerd om de nieuwe verenigingsopgaven uit te voeren, sinds maart 2025 vanuit een nieuw gebouw: 't huis van het mbo.

In tijden waarin we elkaar soms kwijt zijn of lijken te raken, is verbinding (maken) belangrijker dan ooit om als mbo onze stem te laten horen, onze kennis en kunde te delen, onze specifieke kwaliteiten te tonen, onze maatschappelijke rol te pakken of te claimen. Hoe, waarom en met wie we dit hebben gedaan, leest u in dit jaarverslag waarin onze bestuurders persoonlijk terugblikken op de belangrijkste mijlpalen. Belangrijke leeswijzer daarbij is dat dit bestuur meer en meer als een team functioneert. Deze ontwikkeling wordt versterkt door de eind 2024 gemaakte keuze voor een strategisch bestuur.

Ook de andere project- en afdelingsresultaten hebben hun plek gekregen en zijn gerangschikt onder de (4) thema's van het Strategisch Meerjarenperspectief (SMJP). Ten slotte krijgen de negen bedrijfstakgroepen (btg's) letterlijk een stem, via persoonlijke quotes van hun voorzitters.

Veel leesplezier!

Adnan Tekin, voorzitter MBO Raad
Frank Bluiminck, directeur MBO Raad

Woerden, april 2024

HET JAAR VAN DE BESTUURDERS

‘Meer dan ooit moeten we onze mbo-stem in politiek Den Haag laten horen’

MBO Raad-voorzitter Adnan Tekin zag hoe de leden en ‘team Woerden’ in 2024 samen de basis legden voor de meer strategische verenigingskoers, terwijl de lijntjes met ‘buiten’, ingegeven door de aangekondigde onderwijsbezuinigingen in een polariserende maatschappij, extra werden aangehaald.

Portefeuille van Adnan Tekin, voorzitter MBO Raad:

Ambities SMJP en Jaarplan 2025:

- De herziening (omvorming) van het onderwijsstelsel in Nederland.
- Positioneren/ bekrachtigen van de algemene maatschappelijke waardering voor het mbo.
- Samen met leden ontstaat een gedragen visie op de maatschappelijke opdracht van het mbo, het bestuurlijk handelen en de inrichting van de vereniging.

Overig:

- Communicatie en woordvoering.
- Mentaal welbevinden (Gezonde school).
- (Vice) voorzitter SBB.
- Stakeholder management.
- Verenigingszaken.

Mbo-stem

‘Denk ik aan 2024, dan denk ik aan de komst van een nieuw kabinet dat (nog) niet de verbinding legt met een maatschappij die dat juist zo hard nodig heeft. Zoom ik verder in, dan zie ik dat deze regering er andere onderwijsideeën op nahoudt dan de vorige. Onze lumpsummiddelen en kwaliteitsafspraken blijven (vooralsnog) overeind, maar ik schrik van alle aangekondigde bezuinigingen. Afgelopen jaar heb ik, mede daarom, bewust de banden aangehaald met de voor het mbo verantwoordelijke Tweede Kamerleden. Meer dan ooit moeten we onze mbo-stem in politiek Den Haag laten horen.’

Definitieve verenigingskoers

‘Als brancheorganisatie van alle publiek bekostigde mbo-scholen moesten we sowieso stevig aan de bak. Na het leggen van een solide fundament hebben de leden en ‘team Woerden’ in 2024 hard gewerkt aan het strategisch handelen en voeten geven van onze nieuwe verenigingskoers, zodat we de komende jaren gericht kunnen focussen op onze belangrijkste thema’s en kerntaken. Dat samen ‘op inhoud’ in gesprek gaan, en elkaar zo beter en anders leren kennen, maakte deze exercitie extra waardevol. Ook omdat we als vereniging afgelopen jaar afscheid relatief veel nieuwe leden

mochten verwelkomen. We moeten, mede daarom, in gezamenlijke verbinding, elkaar helpen in deze uitdagende sector om onze rol als belangenbehartiger te kapitaliseren.'

Infrastructuur voor onderzoek

'Kapitaliseren deden we ook op het gebied van kennis, onderzoek en innovatie. Dankzij de werkagenda kregen de practoraten een stevige boost en zijn in 2024 stappen gemaakt in de opzet van een gedegen kennis- en onderzoekinfrastructuur. Ook claimden we internationaal onze positie en bouwden we onze rol in de Kenniscoalitie verder uit. We maakten onze toegevoegde waarde als mbo zichtbaar, in relatie tot de beroepspraktijk en kennisvalorisatie, door bewust géén 'universiteitje of hbo'tje' te spelen.'

Arbeidsmarktpact

'Blik ik vooruit naar 2025, dan zie ik dat de mbo-agenda aardig gevuld raakt, met onder meer de voorbereidingen op de nieuwe bekostigingssystematiek vanaf 2027, de plannen voor de zogenaamde krimp-middelen en de nieuwe cao. Persoonlijk ben ik heel benieuwd naar de 'peilstokmeting', twee jaar na invoering van de werkagenda, waarbij we met onze partners en stakeholders kijken naar de bereikte resultaten.

Minstens zo nieuwsgierig ben ik naar of en hoe we een Arbeidsmarktpact kunnen sluiten, waarin hopelijk concrete afspraken worden gemaakt hoe we als MBO Raad in verbinding met regionale stakeholders de arbeidsmarktvraagstukken van morgen aanvliegen. Nog steeds wordt er te beperkt naar onze rol gekeken, door te focussen op het mbo als leverancier van vakmensen in die haast logische relatie tot de uitdagingen op de arbeidsmarkt. We willen absoluut niet terug naar die instrumentele benadering van mbo'ers als dé oplossing voor alle personeelstekorten.'

Waardering voor vakmanschap

'Uiteindelijk leiden we niet alleen maar op voor de arbeidsmarkt, maar doen we bijvoorbeeld ook aan burgerschaps- en persoonsvorming, allemaal vanuit de gedachte dat studenten aan de basis staan van hun eigen toekomst door een beroep te kiezen waarvan hun hart sneller gaat kloppen. Die vrije studiekeuze blijft de kern van ons verhaal en weegt voor mij persoonlijk daarom heel zwaar. Minstens zo bevlogen en ondernemend zet ik in 2025 alles op alles om onze positie als mbo in het totale onderwijsbestel te versterken. En om de maatschappelijke betekenis van ons mbo-onderwijs voor de samenleving en de waardering voor vakmanschap hoger op de agenda te krijgen. Het mbo is een positieve keuze. Als mbo-scholen zijn we er om het beste onderwijs te geven, in en samen met de beroepspraktijk. En dat doen we gewoon heel erg goed.'

"Als mbo-scholen zijn we er om het beste onderwijs te geven, in en samen met de beroepspraktijk"

‘De transitie in de vereniging gaat ons veel brengen’

In 2024 kregen de contouren van de vereniging 3.0 via twee marsroutes concreet vorm en inhoud. Een belangrijke mijlpaal, zeker voor directeur en bestuurssecretaris Frank Bluiminck die ook intern aan de slag moest met de transitie, een krimp van de organisatie en het zoeken naar een nieuw verenigingshuis.

De portefeuille van Frank Bluiminck, secretaris van het bestuur en directeur MBO Raad:

- Expeditie/ marsroutes toekomstbestendige MBO Raad.
- Bestuur VEMBO.
- Stuurgroep Gezonde school.

Strategisch bestuur

‘Verkennen we in 2023 tijdens een ‘expeditie’ de mogelijkheden en uitdagingen van een vereniging 3.0, in 2024 kreeg de transitie met het ‘lopen’ van twee marsroutes concreet vorm en inhoud. Onder begeleiding van verenigingsexperts Ivan Pouwels en Frans Huizinga is met de leden bepaald welke thema’s bij de MBO Raad horen, wat we wel en niet doen en wie, wanneer en hoe deze kerntaken uitvoeren. Deze methode helpt bij het zorgvuldig organiseren van besluitvorming. Verder is besloten om de stap te maken naar een strategisch bestuur dat werkt met een vast programma en duidelijker profiel vanuit een helder mandaat. Dit geeft leden binnen de vereniging de ruimte en kans om in andere gremia binnen afgesproken kaders actief hun rol te pakken.’

Goed gepositioneerd

‘De transitie gaat ons veel brengen, maar we zijn nog lang niet klaar. Na de start in 2023 en het nemen van alle belangrijke besluiten, konden we eind 2024 zeggen: ‘dit is de way to go’. We werken met een nieuwe taal en concepten, hanteren een andere modus van discussiëren over verenigingszaken. Daar leren we van. En waar nodig stellen we zaken bij. De basis om op voort te bouwen staat en is toekomstbestendig. Daar heb ik alle vertrouwen in. Ook omdat we met onze organisatieontwikkeling wilden anticiperen op de ontwikkelingen in de vereniging. We hebben onze professionals van ‘team Woerden’ op meerdere manieren en momenten meegenomen in het grotere verhaal van de MBO Raad, en wel zo dat ze intussen goed zijn gepositioneerd en geëquipeerd om de nieuwe verenigingsopgaven uit te voeren.’

Financiële opgave

‘Een complicerende factor in dat veranderings- en positioneringsproces was de financiële opgave van de organisatie. We wisten dat de stabilisering van studentenaantallen zou leiden tot stabiele inkomsten, terwijl kosten bleven stijgen. De hierdoor ontstane jaarlijkse bezuinigingsopgave moesten we hoe dan ook opvangen. Verrassend was dit niet, wel lastig. Daarnaast werden we onaangenaam verrast en rechtstreeks geraakt door de kabinetsbezuinigingen, met name op subsidies, zo’n 60% van onze begroting. Naast alle veranderingen moesten onze mensen ook hier mee dealen. Ondanks dat dit hun draaglast beïnvloedde, werd er gewoon doorgewerkt. Dat tekent hun enorme betrokkenheid.’

Nieuw verenigingshuis

‘Dat doorwerken gebeurt vanaf 3 maart 2025 in ons nieuwe pand aan de Tjaskermolenlaan 1 in Woerden. Een ‘moetje’, omdat gebouwen aan de Houttuinlaan plaats moeten maken voor woningen. Er is dan ook hard gezocht naar een andere locatie, liefst in Woerden, centraal gelegen, betaalbaar en goed bereikbaar voor onze medewerkers en alle leden. Na een zorgvuldig zoekproces is die plek gevonden, voor een betaalbare prijs.

"Er breken hoe dan ook mooie tijden aan voor het mbo"

Het is een écht verenigingshuis, waar we ontmoetingen faciliteren tussen scholen en tussen collega's en leden. Waar we grote bijeenkomsten kunnen houden. Waar onze mensen dagelijks voelen dat ze werken voor en met het mbo. Persoonlijk word ik ook blij van het idee dat onze vertrouwde facilitaire medewerkers met ons meegaan, waardoor we het gevoel vasthouden toch een soort familiebedrijf te zijn.’

Mooie tijden

‘De transitie van de vereniging sluit mooi aan bij de transitie die de samenleving doormaakt als het gaat om de waardering voor het mbo. Dan heb ik het niet over extra handjes als oplossing voor de huidige personeelstekorten, maar over échte waardering voor alle jonge én ervaren mensen die we opleiden en hun plek vinden in onze samenleving en op onze arbeidsmarkt. Waarbij het onze taak is om op de langere termijn toe te werken naar een volwassen plek voor het mbo in het vervolgonderwijs die recht doet aan die waardering. Als MBO Raad moeten we onze eigen lange termijnagenda goed neerzetten, veerkrachtig en sterk zijn als branchevereniging, anders doet ‘Den Haag’ het voor ons. Tegelijkertijd liggen hier kansen. Zeker als het lukt om de ruimte (of leegte) die de politiek ons biedt in te vullen. Er breken hoe dan ook mooie tijden aan voor het mbo.’

‘Meer dan ooit moeten we de waarde van praktijkonderzoek laten zien’

Dankzij de integrale benadering van ‘haar’ thema’s kwaliteit, innovatie, onderzoek, kennis én internationalisering merkte Gaby Allard in 2024 meer dan ooit hoe belangrijk het mbo is als motor en aanjager van veel economisch- maatschappelijke vraagstukken.

Portefeuille van Gaby Allard, bestuurslid en CvB-lid ROC van Amsterdam/Flevoland:

Ambities SMJP en Jaarplan 2025:

- Kwaliteit hoogwaardig beroepsonderwijs.
- Kennis, innovatie en onderzoek.

Overig:

- Internationalisering.
- Renumeratiecommissie.

Innovatie, onderzoek en kennis

‘In 2024 werd het mbo voor het eerst in één adem genoemd met ‘innovatie, onderzoek en kennis’, in plaats van ‘innovatie en onderzoek’. De toevoeging van dat ene kleine woordje - kennis- markeert een groot nuanceverschil en zegt alles over de verandering en verankering van onze positie in het vervolgonderwijs, met dank ook aan de ‘waaier’ van Robbert Dijkgraaf. Als mbo zijn we behalve de innovatiemotor van het bedrijfsleven een belangrijke partner in het duiden en bestuderen van maatschappelijke vraagstukken die ooit waren voorbehouden aan ‘echte’ wetenschappers. Intussen denken we als sector mee én vooruit, doen we bewijsbaar steeds meer zélf, onder meer via onze practoraten. Samen met het hbo en wo is het, mede door de bezuinigingen, harder nodig dan ooit om de waarde en impact van praktijkonderzoek te laten zien en ervaren.’

Integraal aanvliegen

‘Daarom vond ik het ook zo mooi dat onze leden tijdens de AV ‘innovatie, onderzoek en kennis’ als belangrijk toekomstig focusthema bestempelden. In het mbo zit veel kennis en verstand van innovatie en onderzoek, als kritische onderleggers voor de constante verbetering van onze onderwijskwaliteit. Steeds meer mbo-instellingen omarmen het data-gedreven en data-geïnformeerd werken, mede vanuit de behoefte om dit ook sectoraal uit te dragen. Wat alles te maken heeft met het methodisch denken over de ontwikkeling van onze branche. De toekomst van het onderwijs ligt besloten in de manier waarop we onszelf blijven innoveren. Dan is het fijn om te merken dat innovatie, onderzoek, en kennis, internationalisering én kwaliteit van onderwijs, zoals in 2024 gebeurde, bij elkaar komen en meer dan voorheen integraal worden aangevlogen, evenals onze lobby trouwens.’

Trekker van thema's

'Die stevigere lobby hebben we mede te danken aan onze rol in de Kenniscoalitie waarvan we nu een jaar deel uitmaken. We worden bewuster betrokken bij nieuwe netwerken, als noodzakelijke, vooral gewenste partner. En als trekker van thema's die coalitie-breed resoneren, wat ik echt een doorbraak vind. Dat we als mbo niet alleen een andere positie hebben gekregen, maar ook innemen, bewees onder meer onze kennismissie in 2024 naar de Cariben. Verschillende partijen ondertekenden een door ons opgestelde Letter of Intent (LOI) om het Caribisch gebied op onderwijsterrein (mbo, hbo en wo) meer aan Nederland te verbinden. Bovendien waren we behalve co-chair van de missie ook thematisch verantwoordelijk; een ongelooflijke winst.'

Next level

'Winst werd ook geboekt via initiatieven waar we het momentum pakten door ons voorbeeld stellend in plaats van volgend op te stellen, zoals het versterken van de kwaliteitszorg- en borging in het mbo via het referentiewaardengedachtengoed. En het creëren van de daarvoor benodigde commitment bij het ministerie van OCW en de Inspectie van het Onderwijs. We hebben inzichtelijk gemaakt dat de mbo-scholen meer eigenaarschap pakken ten aanzien van de kwaliteit en zijn met beide partijen in gesprek over hoe we samen optrekken in de volgende fase van het referentiewaardentraject.

"De toekomst van het onderwijs ligt besloten in de manier waarop we onszelf blijven innoveren"

Ook praten we met de inspectie over de uitgangspunten voor een nieuw onderzoekskader. We staan op het punt om als mbo naar een next level te gaan. In die bewustwording en bewustmaking zijn grote stappen gezet.'

Europese onderwijsruimte

'Hier gaan we in 2025 mee verder door het verankeren van de gezamenlijk in gang gezette afspraken en ontwikkelingen. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de vervolgopdracht om als branche een sectoreigen kwaliteitswaardenmodel te omarmen. Aan gesprekken met de inspectie over de toekomstbestendige kwaliteit van het mbo en het elkaar verantwoordelijk maken voor de goeie dialoog daarover. Maar ook aan de lobby op de toekomst van innovatie, onderzoek en kennis. Hierin is het mbo een vanzelfsprekende partner, als het gaat om de kwaliteit van onderwijs en onderzoek. Onderwijs aan en diplomering van studenten stopt immers niet bij de landsgrenzen. Aan ons de taak ervoor te zorgen dat het mbo zich nog nadrukkelijker begeeft en beweegt in die Europese onderwijs- en innovatieontwikkelingen.'

‘Ik verwacht veel van onze bewust gekozen nieuwe, beleidsrijke cao’

In haar laatste volledige jaar als MBO Raad-bestuurder zag Joany Krijt tot haar teleurstelling het advies ‘Kansrijk Opleiden’ de eindstreep niet halen. Op haar aandachtsgebieden bracht 2024 gelukkig ook genoeg positiefs, in de vorm van onder meer de nieuwe waardengedreven governance code en de mbo-carroussel, ter voorbereiding op een beleidsrijke cao.

Portefeuille van Joany Krijt, bestuurslid en voorzitter CvB MBO Utrecht (tot uiterlijk 1 mei 2025)

Ambities SMJP en Jaarplan 2025:

- Verbetering aansluiting onderwijsaanbod – arbeidsmarkt (en omgekeerd arbeidsmarkt - onderwijsaanbod).
- Toekomstbestendig werkgeverschap (cao mbo).

Overig:

- Dagelijkse Bestuur (DB) SBB.
- Alles wat met het DB SBB samenhangt, waaronder kwalificatiestructuur, macrodoelmatigheid, bedrijfstakgroepen en beroepspraktijkvorming.
- Governance.
- Werkgeversbeleid en arbeidsvoorwaarden.

die het fantastisch hebben gedaan. Dit leidde ook tot onvoldoende commitment bij onszelf, als bestuur, waardoor een bepaalde vorm van bestuurlijke zuiverheid ontbrak.’

Geen Kansrijk Opleiden

‘Graag had ik gewild dat 2024 het jaar zou worden van de finale uitwerking van het advies ‘Kansrijk Opleiden’ van Lodewijk Asscher binnen de SBB-sectorkamers, maar het liep helaas anders. Het bedrijfsleven gaf aan er niet meer in te geloven en stapte na anderhalf jaar op, zonder overleg. Heel teleurstellend. Terwijl was afgesproken om pas na twee jaar de balans op te maken. Waren we ná die periode samen tot de conclusie gekomen dat een andere route kansrijker zou zijn, prima. Reflecterend denk ik dat we in het adviestraject te veel hebben weggeorganiseerd, in een taskforce waar we zelf niet in zaten, maar andere mensen

Optimalisatie bestuurlijke processen

‘Het mislukken van het Kansrijk Opleiden-traject leverde ook iets positiefs op, in die zin dat eens te meer duidelijk werd dat we als SBB-bestuur met elkaar een opdracht hebben. En die brengen we alleen tot een goed einde als we samen het goede gesprek voeren en ons niet laten leiden door de waan van alledag of de vaak verschillende lobbygeluiden vanuit onze achterbannen. Daarom is Twynstra/Gudde in 2024 gestart met een bestuurlijke evaluatie. Onderzocht is of we de goede dingen doen en de goede dingen goed doen, als voorwaarde voor een optimaal bestuurlijk proces.

Dat klinkt misschien wollig en stoffig, maar het intussen verschenen eindrapport biedt concrete handvatten over hoe we de juiste onderwerpen op tafel krijgen en hoe we meer eigenaarschap moeten tonen. Kortom: over wat óns te doen staat, in plaats van naar anderen te wijzen.'

Mbo-carrousel

'Cao-technisch was 2024 een bijzonder jaar. Voor het eerst dachten behalve de sociale partners ook bestuurders, directeuren, docenten en medewerkers mee over de opzet en invulling van de nieuwe cao. Tijdens zes mbo-carrouselbijeenkomsten mochten mensen aan verschillende thematafels hun wensen pitchen. Deze energieke, positieve manier van bij elkaar komen en ideeën verzamelen, leidde tot mooie opbrengsten. Een deel ervan krijgt een plek in de inzet van de cao die per 1 augustus 2025 ingaat. Ook vermeldenswaard zijn de afronding van de procesafspraken van de docentfuncties, het afsluiten van het ZPW-pensioenakkoord en het feit dat er namens ZPW weer iemand in de pensioenkamer zit. Verder is door de leden een nieuwe governance code vastgesteld; nog steeds waarden-gedreven, maar concreter over wat we van elkaar verwachten. Ten slotte noem ik graag de nieuwe TAMBO. Het harde werken heeft geleid tot arbeidsmarktinformatie die nu niet alleen is gebaseerd op cijfers, maar ook op een narratief dat door de sectorkamers zelf gemaakt is. Waarmee het geheel in een context wordt geplaatst.'

"In het adviestraject 'Kansrijk Opleiden' hebben we te veel weggeorganiseerd"

Groene weide

'Blik ik kort vooruit, dan verwacht ik dat de optimalisatie van bestuurlijke processen binnen SBB echt zijn beslag gaat krijgen. Daar is een hoop te winnen. Verder denk ik dat de governance code, als regels voor goed bestuur, zijn waarde zal bewijzen voor de nieuwe verenigingskoers. Minstens zo waardevol wordt de beleidsrijke cao waar we ons bewust aan hebben verbonden. We plakken en 'peuteren' geen pleisters, maar gaan uit van een groene weide als basis om te kijken wat nodig is voor het maken van écht nieuwe afspraken.'

‘Zonder mbo geen compleet vervolgonderwijs, dus geen volwaardig LLO-aanbod’

Mirjam Koster is oprecht blij dat leven lang ontwikkelen en digitalisering, ‘haar’ thema’s, ook dichterbij huis op het enthousiasme van steeds meer ‘streekholders’ mogen rekenen. Alleen daarom al was 2024 een geslaagd jaar.

Portefeuille van Mirjam Koster, bestuurslid en voorzitter CvB Graafschap College:

Ambities SMJP en jaarplan 2025:

- Leven lang ontwikkelen: het mbo biedt als onderdeel van de waaier van vervolgonderwijs voor iedere burger een (scholings)traject op maat die de positie van die burger op de arbeidsmarkt en in de samenleving versterkt.

Overig:

- Digitale Transformatie.
- NGF: Npuls en LLO-katalysator.
- Werkagenda mbo (Monitoring/lerende aanpak).
- Met Wim Moes betrokken bij het Pact opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst.

Slim investeren in LLO

‘Vlak voor Kerst stuurde de minister van SZW een Kamerbrief over ‘slim investeren in leven lang ontwikkelen’, waarin het nieuwe kabinet de verdere uitwerking van de gezamenlijke LLO-agenda bevestigde. Een stap in de goede richting, omdat wij voor het vervolgonderwijs niets liever willen dan een werkende in plaats van een belemmerende wet- en regelgeving voor LLO. Aan inzet ontbreekt het niet. Scholen zoeken regionale aansluiting om beter maatwerk te bieden en - gestimuleerd door de LLO-katalysator -, geven we antwoord op leervragen. Daarin speelt het mbo een onmisbare rol. Door ons contact met het bedrijfsleven zijn we de ideale partij voor de kort-cyclische vraagarticulatie.’

Opmaat naar standaardisatie

‘De LLO-katalysator stimuleert een leercultuur waar we in tijden van arbeidsmarktkrapte slim op moeten anticiperen, bijvoorbeeld door meer te modulariseren en flexibiliseren. Daarmee is het bruggetje met Npuls snel gemaakt, omdat 2024 het jaar was van de microcredentials in het mbo. Er doen intussen 27 mbo-scholen mee met de pilot. Veel leden van onze vereniging gaan concreet aan de slag met projecten op het grensvlak van LLO en digitalisering. Dat die grote nationale agenda leidt tot ‘klein en dichtbij’ ontwikkelen, oefenen en ‘prototypen’, vind ik mooi om te zien.’

CTL-subsidieregeling

‘Ook vermeldenswaardig was de massale belangstelling voor de subsidieregeling Centers of Teaching en Learning (CTL). In CTL’s krijgen docenten advies en training over hoe ze hun onderwijs kunnen vernieuwen, via onder meer digitale middelen. Qua aanvragen doen we als mbo net zo actief mee als hbo en wo. Bovendien groeit de samenwerking in de sector rondom CTL’s en wisselen we met elkaar steeds meer kennis en ervaring uit. Dat zegt veel over de kwaliteit die we samen nastreven.’

“Leren leren, terwijl we werken; dat is pas écht kansrijk opleiden”

DDoS-aanvallen

‘Op de valreep van 2024 kregen we te maken met DDoS-aanvallen en het massale digitale geklop op onze deuren door mensen die we liever niet binnenlaten. Die digitale deur hebben we dankzij een gezamenlijk convenant en collectief SURF-lidmaatschap goed dichtgespijkerd. Het cyberveiligheid-verhaal is echt een verhaal van ‘samen’, van eerlijk en open naar elkaar, van kijken hoe je anderen zo goed mogelijk kunt helpen. Dat we op cyberveiligheidsgebied goed presteren, komt ook omdat we allemaal meedoen, externe audits slim kunnen inkopen en auditscores onderling delen. Zo leidt samenwerking tot grote besparingen; dubbele winst dus.’

Monitoring kwaliteitsagenda

‘Iets dat indirect raakt aan mijn portefeuille en waar ik samen met team Woerden veel tijd en energie in heb gestoken, is de monitoring van de kwaliteitsagenda. De lerende aanpak die we voorstaan om daarin thema’s voor het voetlicht te brengen die er écht toe doen, is

‘heel gericht gekozen. We willen graag dat de politiek, de maatschappij en andere stakeholders (of zoals ik laatst hoorde: streekholders) de impact snappen van het mbo. Hoe meer wij maatschappelijk rekenschap afleggen, hoe meer maatschappelijk begrip er is voor wat we doen en niet doen.’

Leren *leren* en kansrijk opleiden

‘Vooruitblikkend op 2025 hoop ik dat we de grote bak aan O&O fondsen, weten los te trekken, zodat onze mbo-geschoolde collega’s net zoveel kansen krijgen om opleidingsbudgetten te benutten als mensen die een hbo- of wo-opleiding hebben gevolgd. Voor mijn gevoel is dit het moment om deze gelden te ontsluiten. De arbeidsmarkt loopt verder vast als we het leren blijven negeren. Of omgekeerd geformuleerd: leren leren, terwijl we werken; dat is pas écht kansrijk opleiden.’

Cruciale schakel

‘Ook verwacht ik dat we de handen op elkaar krijgen voor de routekaart voor het vervolgonderwijs, zodat iedereen in mbo, hbo en wo zich in dezelfde nationale applicatie kan aanmelden en inschrijven voor een studie. Met het programma Digitaal Bekwaam mbo zijn we druk bezig om kennis en kunde onder te brengen bij de lerarenopleiding, waardoor we vanaf dag één docenten binnenkrijgen die weten hoe ze leren met en lesgeven over ICT. En we gaan, als cruciale schakel, slagen maken op de dossiers LLO en Digitalisering. Zonder mbo geen compleet vervolgonderwijs, dus geen volwaardig LLO-aanbod.’

‘Publiek-private onduidelijkheid belemmert ons dagdagelijkse onderwijs’

Oege de Jong heeft in zijn laatste twaalf maanden als bestuurder van de MBO Raad allesbehalve stilgezeten. Hij blikte, intussen als pensionado, terug op een bijzonder jaar waarin de sector (financiële) uitdagingen zag ontstaan én in positieve zin van zich liet horen.

De portefeuille van Oege de Jong, bestuurslid en lid CvB mboRijnland

Ambities SMJP en Jaarplan 2025:

- Creëren van optimale randvoorwaarden om publiek gefinancierde mbo-scholen aanbod op leven lang ontwikkelen (LLO) te laten realiseren.
- Stimuleren samenwerking en inzet op vermindering van onderlinge concurrentie tussen mbo-scholen.

Overig:

- Bekostiging en bedrijfsvoering: bekostiging mbo, administratieve organisatie, administratieve lasten en verantwoording, jaardocument, waarborgfonds, PPS-Helderheid, Early Warning, informatiestrategie.
- Benchmark/ MBO Transparant.
- Remuneratiecommissie.
- Begroting/jaarverslag MBO Raad.

Krimpmiddelen-consensus

‘Als mbo-sector staan we goed op de kaart. We zijn financieel gezond, overleggen al jaren mooie benchmarkcijfers. Tegelijkertijd hebben we te dealen met enkele instellingen met financiële zorgen die niet altijd zijn toe te schrijven aan dalende studentenaantallen en zich lastig laten duiden in de benchmark. Over de inzet en toekenning van krimpmiddelen zijn de leden met OCW opgetrokken, waarbij OCW uiteindelijk heeft gekozen deze tijdelijke middelen in te zetten als sprake is van aantoonbare, demografische krimp die groter is dan de landelijke krimp; in 2024 in 11 regio’s.

Over de inzet en toekenning van krimpmiddelen zijn de leden met OCW opgetrokken, waarbij OCW uiteindelijk heeft gekozen deze tijdelijke middelen in te zetten als sprake is van aantoonbare, demografische krimp die groter is dan de landelijke krimp; in 2024 in 11 regio’s. De consensus hierover was groot en deels terug te voeren op onze nieuwe, strategische verenigingskoers, naast het feit dat we heel transparant zijn geweest over het toepassen van de te volgen basisregels.’

Perverse prikkels

‘Tot en met 2027 hebben we in totaal 90 miljoen euro beschikbaar voor de aanpak van dalende studentenaantallen. Willen we vanaf 2028 een gezond bekostigingsstelsel, dan moeten we af van perverse financiële prikkels, zoals de bekostiging op enkel studentenaantallen via volumefinanciering. Ook moet de wet over het concurrentieprincipe worden aangepast om in elke provincie een passend onderwijsaanbod te genereren. Het ministerie overweegt bijvoorbeeld een vaste voetfinanciering, waarmee een bepaald volume is gedekt. Maar ook hier zitten haken en ogen aan. Instellingen kunnen achteroverleunen, omdat de prikkel om écht te ondernemen en beleid te ontwikkelen dan ontbreekt. Ik ben daarom blij met het besluit om namens de MBO Raad met een klankbordgroep te kijken hoe en waar we samen mogelijkheden zien om tot aanpassingen te komen.’

Weg Waarborgfonds?

‘In 2024 zijn we ook een onderzoek gestart naar de toegevoegde waarde van de Stichting Waarborgfonds MBO. Door de lage rente deden scholen de laatste jaren sneller een beroep op de schatkist dan op het fonds. Nu de rente stijgt, willen we kijken of borging via het fonds nog loont. In deze discussie komt de altijd ingewikkelde dynamiek binnen de vereniging rond de onderlinge solidariteit in volle omvang tot uiting, als misschien wel

"Voor een gezond bekostigingsstelsel moeten we af van perverse financiële prikkels"

dé belangrijkste randvoorwaarde voor het verzorgen van goed beroepsonderwijs. Sommige leden vinden dat scholen elkaar bij eventuele verliezen financieel moeten compenseren, terwijl andere scholen nu al weten dat ze het fonds in de toekomst hard nodig hebben. Hierover is duidelijk het laatste woord nog niet gezegd.’

Wat publiek, wat privaat?

‘Net zomin als over de publiek-private financiering. Afgelopen jaar is door OCW bepaald dat onze eigen leerwerkbedrijven worden beschouwd als een private activiteit, terwijl mbo’ers juist hier leren om hun beroep goed tussen de oren te krijgen en uit te oefenen. Gelukkig wordt er nog wel ruimte gegeven aan simulatie-activiteiten, maar bij het aanscherpen van deze beleidsregel is het ministerie totaal voorbijgegaan aan deze belangrijke uitgangspunten. Terwijl voor soortgelijke activiteiten in het wo, waar bv chirurgen in opleiding leren opereren, wél vrijstelling is gegeven. Dat de minister dezelfde vrijwaring niet aan het mbo toekent, werkt belemmerend in ons dagelijkse onderwijs. SZW wil dat we zaken in het publieke domein oppakken die nu als privaat worden beschouwd. We staan te trappelen om hieraan te voldoen, maar we zitten klem. Vooralsnog lukt het niet om met elkaar de hiervoor noodzakelijke ruimte te creëren.’

Positief blijven

‘Vooruitblikkend zie ik dat de gevolgen van de kabinetsbezuinigingen helaas eerder zichtbaar worden dan ik had verwacht. Het mbo ligt aan de basis van het economisch welzijn in Nederland. Als je daar niet in wilt investeren, krijg je problemen, zoals nu gebeurt bij onze zorgopleidingen, en straks bij alle mbo-instellingen. Positief is wél dat de commissie CKMBO zich in haar rapport uiterst lovend uitlaat over de verworvenheden van het mbo in onderwijsland en onze stappen naar volwassenheid. Dat besef moeten we vasthouden, en ons niet van de wijs laten brengen door de wisselvalligheid die de politiek met zich meebrengt. We hebben heldere kaders vastgesteld, goede plannen ingediend. Met elkaar moeten we de Bühne op om iedereen die het weten wil te laten weten hoe goed we als sector bezig zijn met het verzorgen van onderwijs in én voor het hele land.’

Het waaieridee heeft nog niet aan actualiteit ingeboet'

Carl Govers vindt het fijn om te merken dat het mbo steeds vaker aan zet is bij gezamenlijke onderwijsvraagstukken die linken aan LOB, burgerschap of het lerarenbeleid, niet geheel toevallig 'zijn' thema's. 2024 was in dat licht bezien dan ook een spannend, vooral zinvol jaar.

Portefeuille van Carl Govers,
bestuurslid en lid CvB Yonder :

Ambities SMJP en Jaarplan 2025:

- Herziening (omvorming) van het onderwijsstelsel in Nederland (doorstroom vo-mbo-hbo).
- Toekomstbestendig werkgeversbeleid (lerarenbeleid).

Overig:

- Basisvaardigheden incl. burgerschap.
- Examinering en diplomering.
- LOB.
- Toelating/instroom/intake.
- VAVO.
- Beroepskolom.
- Lerarenagenda.

Volwaardige gesprekspartner

'Het maatschappelijke belang van het mbo groeit, dus ook de eisen die we aan mbo'ers stellen. Alleen daarom al vind ik het prettig dat het 'waaieridee' niet aan actualiteit heeft ingeboet. Mbo, hbo en wo kijken in gezamenlijkheid naar de grote maatschappelijke opgaves. Als mbo zijn we daarin goed gepositioneerd, een volwaardige gesprekspartner voor de UNL en VH. Randon LOB bijvoorbeeld is echt sprake van gezamenlijke visie, wat je terugziet in de koppeling tussen 'wat een student kan' naar 'wat een student wil', en hoe dit zich verhoudt tot de beroepen van de toekomst.'

Doorlopende leerlijn

'Het leven van de gemiddelde student is best ingewikkeld, omdat er veel kan en vaak nog meer moet. Als begeleiders spelen leraren hier een belangrijke rol. Gezien het huidige en verwachte lerarentekort, moeten we dan ook kritisch kijken naar onze inzet op de lerarenagenda, de invulling en organisatie van het onderwijs en de eventuele rol van technologie. Als ik zie dat we als opleider voor het educatieve domein, lees: de onderwijsassistenten, (h)erkend worden in de beroepskolom en eveneens zo bijdragen aan een door-

lopende leerlijn richting pabo of lerarenopleiding, ben ik trots. Het bewijst dat we beter gezamenlijk optrekken als opleider van leraren en in het verlengde daarvan, in de zorg en aandacht voor onze studenten.'

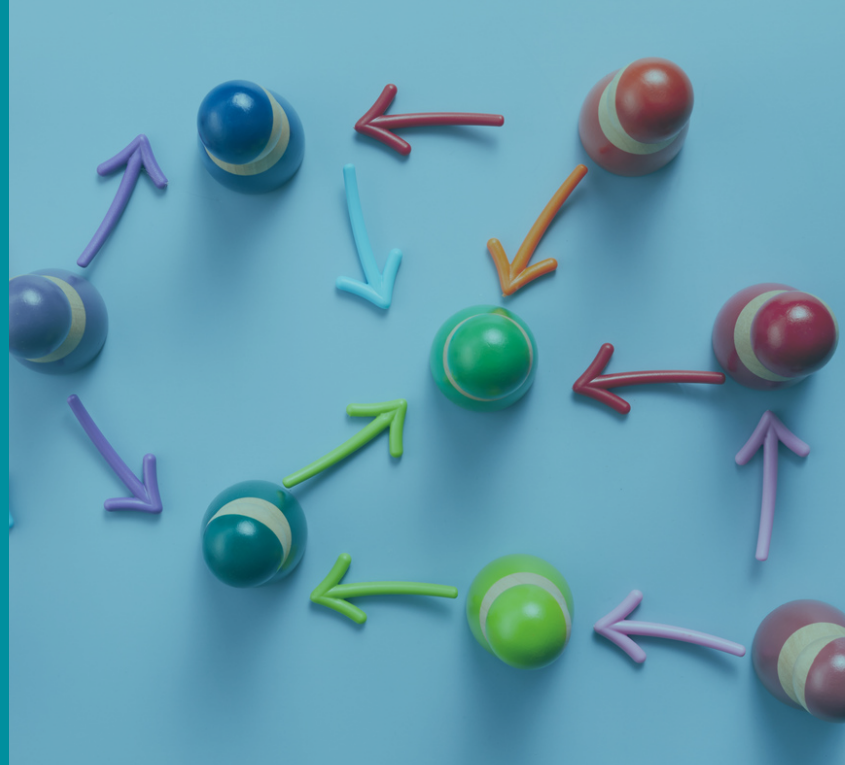
Digitaal welzijn

'De integratie van technologie en onderwijs heeft in 2024 weer een sprong gemaakt, zoals de inzet van AI. Als disruptieve technologie gaat AI alle beroepen raken, wat weer enorme effecten heeft op de samenleving. Dit betekent iets voor het vak burgerschap, zeker digitaal burgerschap. We leven in een wereld waar technologische ontwikkelingen vaak sneller gaan dan ons eigen denken. Dan moet je als onderwijs mee in die transitie. Zeker het mbo dat studenten opleidt voor het beroepenveld van morgen en medeverantwoordelijk is voor hun maatschappelijke en digitale welzijn. Was het beroepsonderwijs vroeger volgend op ontwikkelingen in de maatschappij, nu moeten we zelf antwoorden zoeken op de vraag wat zo'n systeemverandering betekent voor studenten-skills, hun bijdrage aan de maatschappij en dus hun toekomst.'

"We leven in een wereld waar technologische ontwikkelingen vaak sneller gaan dan ons eigen denken"

Slimme kwaliteitseisen

'Wat ik zo interessant vind aan mijn portefeuille, zeker in 2024, is de beweeglijkheid en onderlinge samenhang van de thema's. Dat maakt het spannend en zinvol om met elkaar de goede dingen te doen. Omdat we elkaar helpen en vasthouden in de educatieve kolom, laten we ons leiden door vraagstukken in plaats van systemen en wordt duidelijker hoe we via slimme configuraties en kwaliteitseisen in de lerarenagenda ervoor zorgen dat we over tien jaar nog

steeds goed opleiden. Wat weer nodig is om, via LOB en burgerschap, jonge mensen te helpen zicht en grip te krijgen op hun eigen kwaliteiten en competenties in relatie tot wat er in de buitenwereld gebeurt, zowel als burger en als beroepsbeoefenaar. Uiteindelijk leiden we geen 'handjes in de fabriek' op, maar participanten aan de maatschappij die met passie en geluk hun eigen beroep, en in het verlengde daarvan, hun leven vormgeven.'

Op naar 2025

'Vraag je me naar de onderwerpen van 2025, dan noem ik sowieso burgerschap, omdat ik vind dat we ondanks de aangekondigde maatregelen als sector eigenaar moeten blijven van dit thema. Verder denk ik dat de Nationale Aanpak Professionalisering van Leraren enorme impact gaat geven. Ik hoop dat we met een frisse blik kunnen kijken naar de (potentiële) competenties van nieuwe docenten en naar wat kwalitatief goede opleidingen zijn om docenten verder te professionaliseren. De oproep om daar op een andere manier, sneller in te investeren, via meer maatwerk, ondersteun ik van harte. De carrière-switch van een pabolar naar vo-, mbo, hbo kan veel makkelijker, via gebruikmaking van bijvoorbeeld deelcertificaten. Leraren moeten zich eenvoudig door de verschillende kolommen kunnen bewegen door te profiteren van opgedane onderwijservaringen. Dat maakt het beroep alleen maar interessanter.'

‘De oneigenlijke stage-inzet verdient een gerichtere aanpak’

Terugblikkend op zijn eerste volledige jaar als MBO Raad bestuurder constateert Wim Moes dat de focus van ‘zijn’ thema stagediscriminatie lag op de oneigenlijke stage-inzet en dat de regionale werkcentra stapsgewijs richting uitvoering gaan, vaak in contact met de scholen.

Portefeuille van Wim Moes,
bestuurslid en voorzitter CvB
Alfa-college

Ambities SMJP en Jaarplan 2025:

- Het borgen dat er in elke regio een toegankelijk en dekkend aanbod is van initiële mbo-opleidingen.

Overig:

- Stelsel van bekostiging.
- Early warning system.
- Stagepact.
- Werkagenda (financiële aspect).
- Schoolkosten en leermiddelen.
- Kansengelijkheid.
- Passend onderwijs.
- Bestuurlijk overleg JOB MBO.
- Begroting/jaarverslag MBO Raad.
- Inburgering.
- Arbeidsmarktinfrastructuur.
- Sectorale ontwikkelpaden.
- Met Mirjam Koster betrokken bij het Pact opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst.

iets dat niet in het leerdomein thuishoort. Dat laatste staartje van de oneigenlijke stage-inzet raakt direct aan examinering en diplomering. Echt een thema was het dit kalenderjaar nog niet, maar ik stel me zo voor dat examencommissies gaan kijken hoe je als school constateert én garandeert dat een stage écht voldoet aan de, al dan niet nieuwe, afgesproken niveau- en kwaliteitseisen.’

Participatie medezeggenschap

‘Vanuit dat bredere perspectief op stagediscriminatie en met het oog op meer kansengelijkheid heb ik afgelopen jaar met JOB MBO gesproken over de facilitering van studentenraden en financiering van bestuurstaken. Nog steeds besluit ‘ons soort mensen’ vaak over ‘niet ons soort mensen’. Dat moet anders, vind ik. Liefst via participatie medezeggenschap, waarbij naast medewerkers ook studenten een stem hebben.

Oneigenlijke stage-inzet

‘In het tweede Stagepactjaar is het perspectief verlegd van stagediscriminatie naar stagemisbruik. Of concreter: de oneigenlijke stage-inzet. Nogal wat bedrijven zetten mbo-stagiairs aan het werk onder het mom van een ‘stageopdracht’ en tekenen de stage af als onderdeel van de opleiding voor

En dan niet aan het einde, maar meteen vanaf het begin van een advies- of instemmingstraject. Studenten zijn ervaringsdeskundigen bij uitstek. Experts die je proactief, aan de voorkant, moet meenemen. Prikkel je ze op de juiste manier, dan komen ze vaak met suggesties waarmee je als instelling je voordeel doet, weet ik uit ervaring op mijn eigen school.’

Regionale werkcentra

‘In mijn terugblik maak ik ook graag plaats voor de regionale werkcentra. 2024 was het jaar van de enorme sprong voorwaarts, van bedoeling naar uitvoering en het daarbij passende instrumentarium. De ontwikkel- en implementatiefase is écht ingezet. Wat mij extra tevreden stemt is dat wij vanuit het bureau als contactschool in elke arbeidsmarktregio een loket- of coördinatiefunctie hebben gekregen. Een mooie erkenning voor het ROC, eigenlijk zoals ze ooit waren bedacht. Grote uitdaging zijn en blijven de ongekwalificeerde werkenden. Een diploma is niet zaligmakend, maar bij economische tegenwind staat deze doelgroep als eerste aan de kant. Willen we hen wendbaarder en weerbaarder maken, dan moeten we breder, vooral duurzamer opleiden, onder meer via het leren-leren-concept en een uitbreiding van het skills-repertoire.’

Focus op ‘werk’

‘Dit roept vragen op, vooral bij mkb-bedrijven, over nut en noodzaak op de korte termijn. Het werk klotst immers tegen de plinten op. Juist deze ondernemers zullen ervaren dat de arbeidsmarkt de komende jaren drastisch gaat veranderen, onder meer door de toenemende robotisering, verdere digitalisering en de inzet van AI-achtige constructen. Veel marktsegmenten focussen zich op de arbeidsmarktvragestukken van vandaag en morgen, leggen een directe link tussen opleidingen en beroepstekorten. Terwijl de scope zou moeten liggen op toekomstige, strategische ontwikkelingen, op het ‘werk’ en niet op het beroep. In Nederland hebben we te weinig jongeren en te veel niet-werkenden, dus economisch gezien wordt dit een van de allergrootste uitdagingen. Alleen daarom al lijkt het me wijs om een discussie starten over hoe we als beroepsonderwijs, bedrijfsleven en overheid kansrijk opleiden nieuw leven inblazen, liefst in combinatie met LLO.’

“Grote uitdaging is en blijft de doelgroep ongekwalificeerde werkenden”

Offensieve arbeidsmarktstrategie

‘2025 wordt een spannend jaar voor alle arbeidsmarktregio’s die zijn bestempeld als demografisch krimpgebied en op 1 april een krimpplan moeten indienen. Zelf heb ik het liever over een transitieplan, omdat de term ‘krimp’ tekortdoet aan de onderliggende opdracht. Het gaat om een plan waarin je drie jaar de tijd hebt om je als regio zo te organiseren dat er een dekkend, passend, kwalitatief goed en innovatief aanbod ligt. Daarin past een offensieve arbeidsmarktstrategie, de dingen anders doen dan je gewend bent, zeker met het oog op de toekomstige krimpopgave voor de hele sector. Daarin fungeren we als denktank voor OCW waar het gaat om stelselbekostiging voor een dekkende, passende en toegankelijke mbo-infrastructuur in heel Nederland. Zowel in de demografisch groei- als krimpgebieden. De ‘soort van crisis’, waarmee we nu te maken hebben, is misschien wel de ultieme kans om dingen op een meer onorthodoxe manier aan te pakken. De perfecte aanjager voor hoe het anders kan, misschien wel moet.’

‘We moeten onze positie in het sociaal domein expliciet claimen’

Stef Vink, CvB-lid van de Leidse Instrumentmakers School (LiS) en sinds december 2024 MBO Raad bestuurder, is portefeuillehouder Bedrijfsvoering en Sociaal Domein. Twee dossiers waarin hij zijn kennis en intrinsieke motivatie perfect kwijt kan.

Portefeuille van Stef Vink, bestuurslid en voorzitter CvB LIS, de Leidse instrumentenmakers School :

Ambities SMJP en jaarplan 2025:

- Leven lang ontwikkelen.
- Het borgen dat er in elke regio een toegankelijk en dekkend aanbod is van initiële mbo-opleidingen.

Overig:

- Benchmark/MBO Transparant.
- Integrale Veiligheid (als onderdeel van bedrijfsvoering).
- Sociaal domein.
- Remuneratiecommissie.

Vrijkomende bestuurdersvacature

‘Als vertegenwoordiger van een kleine mbo-instelling ben ik veelvuldig betrokken geweest in én bij de marsroutes richting een strategisch bestuur, dienend aan de leden. Het idee dat een bestuur wordt gevoed en ondersteund door deskundigen in het veld die meer ruimte krijgen om zich daar namens de vereniging te profileren, vond ik zo interessant dat ik er graag deel van wilde uitmaken. Drie jaar heb ik de MBO Raad vanaf de zijlijn meegemaakt. De vrijkomende bestuurdersvacature was hét moment om in te stappen en me, naast de LiS, breder voor het mbo in te zetten.’

Intrinsieke motivatie

‘Bij een vacature hoort een portefeuille, in dit geval Bedrijfsvoering en Sociaal Domein. Met bedrijfsvoering heb ik van nature veel affiniteit. Ik hou van benchmarks, van het feit dat je vanuit operationeel en strategisch oogpunt een visie kunt ontwikkelen die je communiceert richting je leden en de ministeries. Zo van: ‘daar doen we het goed, daar minder en hoe gaan we ons daartoe verhouden?’ Het sociaal domein staat verder van me af, al heb ik gevoelsmatig meer met studenten die het lastig hebben dan met studenten bij wie alles vanzelf gaat. Kansen zien voor en vanuit mensen met afstand tot onderwijs en de arbeidsmarkt, dát drijft mij, vanuit een intrinsieke motivatie.’

Netwerkstructuren versterken

‘Lastig en uitdagend aan de vereniging vind ik dat we als bestuur instellingen met soms een totaal andere oriëntatie proberen te vertegenwoordigen. Ons bekostigingssysteem bijvoorbeeld nodigt uit tot een vorm van concurrentie, terwijl we op verenigings- en operationeel niveau tussen instellingen aan goede en efficiënte vormen van samenwerking werken. In de praktijk streven we in gezamenlijkheid naar het bieden van goed onderwijs, ook omdat het werkveld zich zo snel ontwikkelt dat individuele instellingen dit amper kunnen bijhouden. Ik zie het vanuit bedrijfsvoering als een van mijn taken die netwerkstructuren te ondersteunen en versterken.’

“Het beroepsonderwijs is er om iedereen naar een plek op de arbeidsmarkt te brengen”

Positie claimen

‘Heb je het over het sociaal domein, dan vind ik dat we een veel strategischere positie moeten verwerven in de discussie over participeren in de samenleving en toegang tot de arbeidsmarkt. Niet alleen voor de mensen met minder toegang, maar voor iedereen. Onze infrastructuur strekt zich uit over heel Nederland en we hebben altijd voeling met het werkveld, simpelweg omdat we ermee samenwerken in het ontwikkelen van onderwijsprogramma’s, stages en projecten. Dat je via het mbo toegang hebt tot arbeid, moet een breed gedragen, logische gedachte worden. Waarbij we onze drievoudige opdracht zorgvuldig waarborgen. Waar we onze positie in het sociaal domein steeds verdedigen, moeten we hem expliciet claimen. Als we gezamenlijk beter laten zien wat we nu al doen en in de toekomst kunnen realiseren, ziet ook de buitenwereld dat het logisch is dat het mbo participeert in bijvoorbeeld een participatiewet of in LLO-ontwikkeling.’

Volledig diploma

‘In mijn rol als MBO Raad-bestuurder hoop ik dat brede aspect van het sociale domein steviger te positioneren. Daar hebben we als maatschappij het meest aan en ligt voor het bedrijfsleven de oplossing. Het beroepsonderwijs is er om iedereen naar een plek op de arbeidsmarkt te brengen. Sommige studenten vinden het lastig om alle vakken voor hun diploma af te ronden, maar zijn prima bruikbaar voor hun stagebedrijf. Houd juist deze groep vast als mbo-instellingen, en blijf toewerken naar een volledig diploma, al is het over drie jaar.’

Vereniging ‘verenigen’

‘Mijn wens voor de vereniging is dat we ons nog meer ‘verenigen’, door vanuit sociaal-maatschappelijke vraagstukken en (geo)politieke ontwikkelingen het collectieve denken in te zetten voor gezamenlijke oplossingen. Op bepaalde onderdelen gaat dat goed. In MBO Digitaal bijvoorbeeld zijn we verenigd en ontwikkelen we samen, maar in het aanbieden van portfolio’s valt nog een wereld te winnen. Soms mis ik het vertrouwen om het samen te willen doen. Met de uitkomsten van de marsroutes hebben we de sleutel in handen om hieraan de juiste richting te geven. Ik kijk er dan ook naar uit om samen met de vereniging, het bestuur en het bureau de MBO Raad nog dichter bij de instellingen te brengen.’

2 Onze 9 ambities op een rij:

MBO & Arbeidsmarkt

1. Herziening (omvorming) van het onderwijsstelsel in Nederland.
2. Verbetering aansluiting onderwijsaanbod-arbeidsmarkt (en omgekeerd: arbeidsmarkt-onderwijsaanbod).
3. Leven Lang Ontwikkelen.

MBO & Samenleving

4. Het borgen dat er in elke regio een toegankelijk en dekkend aanbod is van initiële mbo-opleidingen.
5. Positioneren/bekrachtigen van de algemene maatschappelijke waardering voor het mbo.

MBO & Kwaliteit

6. Toekomstbestendig werkgeverschap.
7. Kwalitatief hoogwaardig beroepsonderwijs.
8. Innovatie en onderzoek.

MBO & Vereniging MBO Raad

9. Samen met leden ontstaat een gedragen visie op de maatschappelijke opdracht van het mbo, het bestuurlijk handelen en de inrichting van de vereniging.

MBO EN ARBEIDSMARKT

MBO & ARBEIDS-MARKT

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Diplomafraude zorg

In 2024 bereikten ons signalen over misstanden in de zorg met diplomafraude. Het ging niet alleen om het onterecht erkennen van (delen van diploma's), maar ook fraude door zogenaamde aftekenstages. Verschillende partijen zijn, in samenwerking met onze btg ZWS, aan de slag gegaan om het probleem te identificeren, in aanloop naar een concrete oplossing.

Nieuwe opleidingen

De komst van nieuwe opleidingen, dus nieuwe dossiers, leidden tot uitdagingen bij sector-overstijgende opleidingen. Een breder aanbod en de behoefte aan specialistische mensen gaan nu eenmaal lastig samen en heeft directe gevolgen voor praktische zaken zoals verschillende contexten en wettelijke vereisten. Afgelopen jaar is dan ook veelvuldig overlegd over het dossieronderhoud.

Meer nieuws uit de Sectorkamers:

- extra inzet op vertegenwoordiging van onderwijs en/of arbeidsmarkt bij onderhoudstrajecten;
- SBB is een pilot gestart met het uniform opnemen van digitale vaardigheden in alle dossiers, gebaseerd op het door de btg ICT en CI ontwikkelde raamwerk;
- de toename van certificaataanvragen riep (onder meer) de vraag op of er voldoende formatie was om certificaten te beoordelen. En wat daarin de rol was van o.a. de toetsingskamer, sectorkamer en het marktsegment

De mbo-studenten van vandaag zijn de professionals van morgen. Zij moeten hun toekomst (blijven) vormgeven, zowel op de arbeidsmarkt als in de samenleving. Aan het mbo de taak om ze daarbij, al dan niet met hulp van het sociaal domein, te helpen. In 2024 heeft de MBO Raad vol ingezet op het realiseren van aan dit thema gelieerde ambities.

- door personele wisselingen in de sectorkamer-ondersteuning en een hogere doorloop van onderwijsleden was goede kwalitatieve continuïteit een aandachtspunt;
- in 2024 is het BBL-offensief gestart als onderdeel van de Werkagenda mbo.

Kansrijk opleiden

Joany Krijt refereerde er in haar interview al aan: in 2024 is het traject Kansrijk Opleiden gestopt, nadat het bedrijfsleven besloot uit het overleg te stappen. Verder is afgelopen jaar, na het stopzetten van het macrodoelmatigheidsbeleid, een discussie op gang gekomen over de herijking van doelmatigheid binnen SBB. En hoe hier vorm en inhoud aan te geven, via onder meer toekomstgerichte arbeidsmarktinformatie in het mbo (TAMBO).

Nieuwe indicator 'Kans op werk'

De indicator 'Kans op Werk' is na kritiek van de scholen opnieuw vormgegeven. Sectorkamers herkenden zich vaak niet in de verwachting en voor sommige (kleine) opleidingen was geen indicator beschikbaar. De stuurgroep Toekomstgerichte arbeidsmarktinformatie (TAMBO) heeft zich daarom gebogen over een alternatieve invulling. En wel via cijfers en een nieuw narratief op KiesMBO. Ook is een dashboard met achtergrondinformatie per opleiding ontwikkeld.

In gesprek met CMMBO

In 2024 zijn verschillende gesprekken gevoerd met de Commissie Macrodoelmatigheid (CMMBO), onder wie met voorzitter Fred Paling over de naleving van de zorgplicht arbeidsmarktperspectief en de zorgplicht doelmatigheid. Ook MBO Raad voorzitter Adnan Tekin ging met Paling in gesprek, naar aanleiding van het advies 'Sturing en instandhouding regionale mbo-infrastructuur'.

MBO & ARBEIDSMARKT

Regionale uitvoeringskracht mbo

Met CMMBO is gesproken over het NSOB-onderzoek over de regionale uitvoeringskracht van het mbo. Binnen het mbo vinden veel interessante regionale vernieuwingen plaats om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te versterken. Om te achterhalen waarom sommige initiatieven wél en andere juist niet succesvol zijn en wat dit betekent voor de uitvoeringskracht van mbo's, zijn in 2024 verschillende casussen in het land onderzocht.

Stimuleren regionale samenwerking

De NSOB-onderzoekuitkomsten over de dalende studentenaantallen en de inzet van het krimpbudget, leidden bij OCW tot een advies(aan)vraag over hoe regionale samenwerking te stimuleren met hulp van regionale bedrijven en overheden. Dit als alternatief voor de opleidingsgerichte aanpak in het ho, en anticiperend op de conclusie van de Commissie Van Straalen over de tegenvallende samenwerking in het ho. Daarbij richtte de CMMBO/Berenschot zich vooral op een wat hoger procesniveau en de interne rolverdeling. Uiteindelijk vinden concrete op het onderwijsaanbod gerichte maatregelen hun plek in de regioplannen. Waarbij OCW Berenschot/CMMBO bijpraat over de regeling krimp-middelen, zodat het onderzoek hiermee niet in strijd is.

Onderwijs en examinering

Toegankelijke(re) kwalificatiestructuur

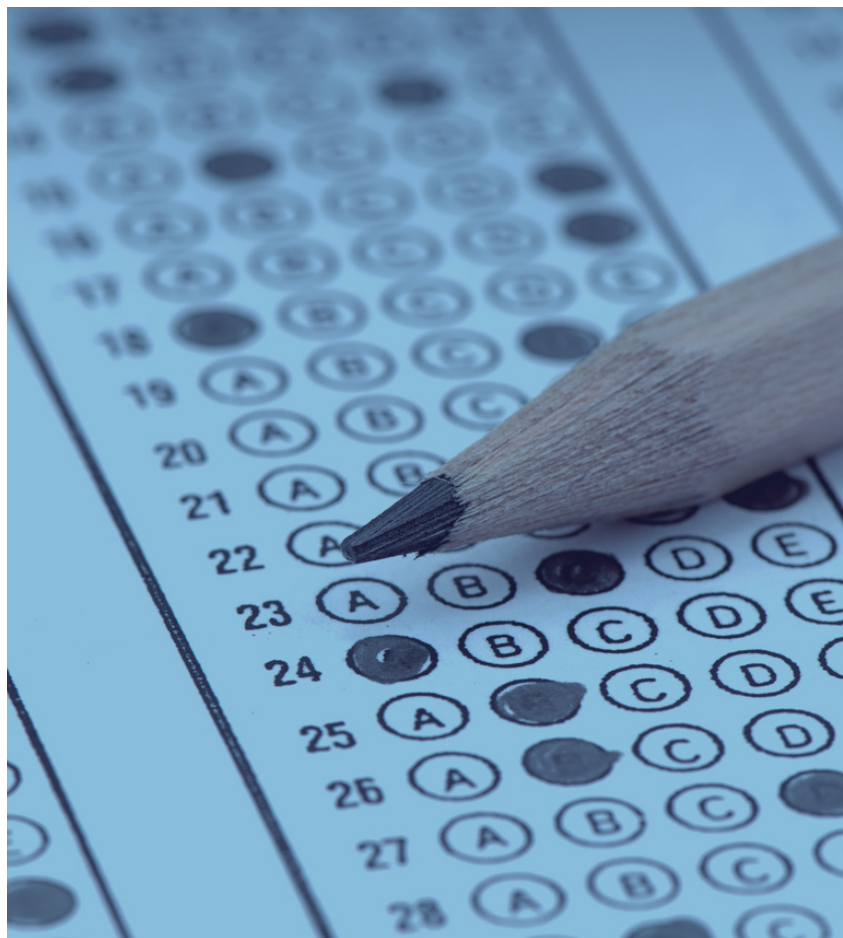
Collega's van Onderwijs & Examinering bogen zich over (het advies naar) het transparanter en toegankelijker maken van de kwalificatiestructuur. Ook volgden ze praktijkgericht onderzoek en deden ze onderzoek naar de implementatie van CompetentNL. Deze landelijke standaard ondersteunt een skills-gerichte aanpak van de arbeidsmarkt en het onderwijs door skills te koppelen aan beroepen en in eerste instantie aan alle mbo- (deel)opleidingen, certificaten en praktijkverklaringen in Nederland.

Verschillende beroepscontexten, één kwalificatie

De laatste jaren hebben verschillende onderhoudstrajecten (Productietechniek, Technisch specialist voertuigen en mobiele werktuigen, Mediavormgeving) meerdere sterk verwante kwalificaties die opleiden voor verschillende beroepscontexten samengevoegd tot één kwalificatie. Dit leidde, ook in 2024, tot vragen over het (mogen) vermelden van de beroepscontext of specialisatie naast de naam van de kwalificatie op het diploma.

Kennispunt MBO Onderwijs en Examinering

Het Kennispunt MBO Onderwijs en Examinering zette, in samenwerking met onderzoekers uit het ho en wo, stappen in het faciliteren en de doorontwikkeling van Lerend Kwalificeren. Verder was er aandacht voor het opzetten en bestendigen van het Lerend Netwerk Lerend Kwalificeren mbo en het project Valideren Bewijsstukken.

Beroepspraktijkvorming

Elke school een stagemeldpunt

Dankzij de inzet van het Kennispunt MBO Beroepspraktijkvorming (BPV) heeft elke mbo-school een meldpunt voor het signaleren en oplossen van stagemisstanden. Ook is gericht gewerkt aan het verbeteren van de stagebegeleiding en zijn meerdere netwerken ontwikkeld waar scholen via onderlinge kennisdeling en het samen vinden van oplossingen de kwaliteit van beroepspraktijkvorming naar een hoger niveau tillen. Voor 2025 staat verdere versterking van stagebegeleiding centraal, om elke student een waardevolle en onvergetelijke praktijkervaring te bieden als optimale voorbereiding op de arbeidsmarkt.

Slotrapportage actieplan stages en leerbanen

In 2024 is de slotrapportage actieplan stages en leerbanen vastgesteld. Dit was nog een uitvloeisel uit de extra inspanningen die SBB leverde tijdens en na de coronaperiode waarbij leerbedrijven geen stageplaatsen meer aan konden bieden en er enorme tekorten ontstonden.

Toename klachten stagediscriminatie

Ook is, met steun van de MBO Raad, de eerste rapportage over klachten en meldingen stagediscriminatie opgeleverd. Verwacht wordt dat het aantal meldingen de komende jaren toeneemt, vanwege de aandacht voor het thema in het Stagepact.

Loopbaanontwikkeling en -oriëntatie (LOB)

Sector-overstijgende visie op LOB

In 2024 hebben de VO-raad, MBO Raad en de Vereniging Hogescholen een gezamenlijk LOB-visiedocument vastgesteld. Op basis van vijf kernpunten schetsten zij hun gezamenlijke ambitie, visie en agenda om loopbaanontwikkeling, -oriëntatie en -(studie)begeleiding (LOB) structureel te verankeren binnen het onderwijs, te weten:

- jongeren ondersteunen bij het ontwikkelen van loopbaanvaardigheden voor een leven lang ontwikkelen;
- aansluiting vinden tussen talenten en arbeidsmarktkansen;
- creëren van krachtige LOB-leeromgevingen met praktijkervaring en reflectie;
- stimuleren van regionale samenwerking tussen onderwijs en het werkveld;
- waarborgen van kwaliteit en uitvoering door professionalisering en structurele aanpak.

Via borging naar verduurzaming

In het najaar is het door de sectorraden gedragen borgingsplan van het Expertisepunt LOB voorgelegd aan OCW en akkoord bevonden. Hierin staan afspraken over hoe het Expertisepunt ook na de resterende looptijd van het project (2027) opbrengsten en functies zo goed mogelijk borgt.

Leven lang ontwikkelen

Heldere focus op LLO

Op de AV van november hebben leden de koers rond LLO in een marsroute afgesproken. Daarmee is de focus helder: LLO als een reguliere wettelijke opdracht van de mbo-instellingen. Zo passend mogelijke condities moeten ervoor zorgen dat scholen vaart kunnen maken op LLO. Door aanpassing van de notitie Helderheid en het terugdringen van ingewikkelde aanbestedingsconstructies moet de samenwerking tussen scholen, gemeenten en UWV worden verbeterd.

Positioneren en lobbyen

Ook zetten we stappen in het positioneren van het mbo als scholingsaanbieder van maatwerktrajecten voor werkgevers, werkzoekenden en werknemers in de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur SZW. Dit deden we door kennisdeling via Kennispunt LLO en door het vrijstellingenbeleid voor volwassenen die willen doorontwikkelen te vergemakkelijken. Ook lobbyden we voor een kansrijke(re) mbo-positie in landelijke LLO-programma's als: NGF LLO-Katalysator, NGF Npuls (daarbinnen de pilot Microcredentials) en NGF LLO Collectief (laaggeletterden).

Aan de slag met de LLO-Katalysator

In 2024 is het Nationaal groeifondsprogramma LLO-Katalysator gelanceerd. Ruim 60 publieke onderwijsinstellingen (mbo, hbo en wo) kregen subsidie toegekend, om zich verder te professionaliseren op LLO-gebied, en om met het werkveld LLO-oplossingen te creëren in de grondstof- en energietransitie. Na twee subsidierondes namen 35 instellingen deel aan de LLO-Katalysator én aan 'Samen doorbouwen aan Microcredentials' (hbo/wo) of de 'Pilot Microcredentials' (mbo).

Samenwerking stimuleren

De LLO-Katalysator organiseerde in 2024 de eerste editie van de Expeditie Leercultuur, waarbij onderwijs-initiatieven die leercultuur op de werkvloer stimuleren een podium kregen. Ook is concreet ingespeeld op het netwerk rondom LLO. Behalve het ministerie van OCW werkten ook de SER, het Platform Talent voor Technologie,

het ministerie van SZW, practoraten, lectoraten en leerstoelen mee in verschillende projecten. Verder is samenwerking met hybride techniekcentra gezocht om mogelijk werkende mechanismen tussen bekostigd onderwijs en brancheopleidingen op te halen.

LLO-lobby

Met de andere sectorverenigingen werkten we nauw samen in de lobby om (de inzet op) leven lang ontwikkelen als onderdeel van een wettelijke opdracht te krijgen, bij het ministerie van OCW én SZW. Bij SZW lobbyden we voor de sectorale ontwikkelpaden en de arbeidsmarktinfrastructuur en de Werkcentra. Samen met de VH, UNL en NRTTO zitten we, met dank aan de lobby, structureel aan tafel bij OCW om onder meer de voortgang van de LLO-agenda te bespreken.

Het Kennispunt MBO Leven Lang Ontwikkelen maakte zich in 2024 sterk voor:

- het organiseren van de 'Tour d'LLO', vijf regionale conferenties over de samenwerking van het mbo in de arbeidsmarktregio;
- het verzorgen van inhoudelijke sessies over leercultuur, flexibilisering, positionering LLO en sectorale ontwikkelpaden;
- het verbinden van regionale partners aan regionale tafels via gesprekstafels, films, podcasts en factsheets;
- het organiseren van bestuurstafels LLO, waaraan ook bestuurders van hogescholen en universiteiten deelnamen;
- het ontwikkelen en beschikbaar stellen van kennis en (onderzoeks-)materiaal aan mbo-scholen die leven lang ontwikkelen verder willen brengen in school;
- de versterkte deelname aan het platform LLO van de Vereniging Hogescholen.

MBO & ARBEIDSMARKT

Ook dit was leven lang ontwikkelen:

- LLO is een van de vijf speerpunten binnen de MBO Raad;
- LLO gaat mee in Marsroute 1 met daarin kernboodschappen vanuit de sectorvereniging;
- oprichting LLO-themateam dat binnen de MBO Raad volgens een scrum-methodiek werkt aan oplossingen voor LLO-onderwerpen;
- duidelijke dossierverdeling binnen de Stuurgroep LLO, waarbij betrokken bestuurders meedenken en kartrekker zijn van onderwerpen als de beleidsregel publiek-privaat en de arbeidsmarktinfrastructuur;
- deelname aan LLO-sessies in Brussel, mede vanwege het 'Year of Skills' van de Europese Commissie.

Sociaal domein

Passende routekaart

Onder coördinatie van het kennispunt is de routekaart intake voor studenten met een extra ondersteuningsbehoefte ontwikkeld en gepubliceerd. De routekaart vertelt wat wettelijk mogelijk is en hoe scholen hier in de praktijk invulling aan kunnen geven. Door de verbeterde intake hebben studenten met een extra ondersteuningsbehoefte meer kans op een succesvolle opleiding, ook omdat ze vooraf beter weten waar ze aan toe zijn.

Handreiking Passend onderwijs in het mbo

We hebben het voortouw genomen in het schrijven van de handreiking 'Passend onderwijs in het mbo'. In de handreiking, bedoeld voor onderwijsteams, staat onder meer welke wettelijke ruimte scholen hebben om hun passend onderwijs vorm te geven. De handreiking helpt teams te praten over het benutten van die ruimte en daarmee het verbeteren van het passend onderwijs in hun school. Ook is met ECIO en OCW ingezet op het stimuleren van scholen om de informatievoorziening over hun ondersteuningsaanbod aan studenten te verbeteren.

Residentieel onderwijs

Overlegd werd ook over het residentieel onderwijs, in het bijzonder over bewaking van de positie van het mbo in de 'Subsidieregeling onderwijscoalities af- en ombouw gesloten jeugdhulp'. Ook namen we deel aan de klankbordgroep onderzoek versterking samenwerking mbo en Justitiële jeugdinrichtingen.

Ondersteuning en zorg

In het streven om het gedachtengoed van de gezamenlijke propositie 'Een sterke basis door krachtige samenwerking', - een initiatief van VNG, PO-Raad, VO-raad, MBO Raad en BMK - te verspreiden, hebben we regionale bijeenkomsten mee helpen organiseren. Ook is samen met VNG en OCW het traject over de basisinfrastructuur Hulp, Ondersteuning en Zorg gestart.

Van school naar duurzaam werk

In 2024 waren we op verschillende manieren met diverse partijen betrokken bij het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' in een poging om, onder meer via regionale programma's, de vsv-aanpak structureel te versterken en uit te breiden met aanvullende loopbaanbegeleiding voor gediplomeerde schoolverlaters. Ook namen we deel aan de klankbordgroep 'onderzoek ongediplomeerd aan het werk', waren we actief betrokken bij het landelijk BBL-offensief en haakten we leden aan bij het OCW-onderzoek naar flexibele instroommomenten. Verder zijn webinars georganiseerd om leden goed over het wetsvoorstel te informeren, vooral over onze nieuwe taak 'aanvullende loopbaanbegeleiding voor gediplomeerden'.

MBO & ARBEIDSMARKT

Dit was MBO-Entree in 2024:

- input leveren voor de samenwerking Entree en Praktijkonderwijs: op weg naar wetgeving;
- werkbezoek PRO-VSO-ROC van Amsterdam (bestuurders);
- actualiseren handreiking Samenwerking MBO Entree en Praktijkonderwijs;
- blijvende aandacht en belang juiste positionering MBO Entree-opleidingen;
- Docentendag 9 oktober 2024 btg Entree: 1000 deelnemers!

Sectordoorsnijdend opleiden niveau 2

In samenwerking met het Kennispunt O&E is een aantal bijeenkomsten georganiseerd ter inspiratie en kennisdeling over hoe scholen sectordoorsnijdend opleiden kunnen vormgeven, door te kijken naar structuur, ontwerp en/of examinering.

Onderwijsroute en inburgering

Educatie & Inburgering

In 2024 zijn twee fysieke en één online netwerkbijeenkomst Educatie & Inburgering georganiseerd en hebben we vier kerngroepen Educatie & Inburgering gehad. Verder is gewerkt aan een nieuwe structuur voor informatiewisseling met de scholen voor inburgering, ook met het oog op de ondersteuning bij de implementatie van de onderwijsroute. Deze is gebaseerd op de nieuwe inzet Sociaal Domein. Verder was er aandacht voor de positionering van de onderwijsroute en het belang van een publieke taak voor het mbo; we namen bijvoorbeeld deel aan de begeleidingscommissie van het onderzoek van AEF over de voor- en nadelen van een publieke onderwijsroute.

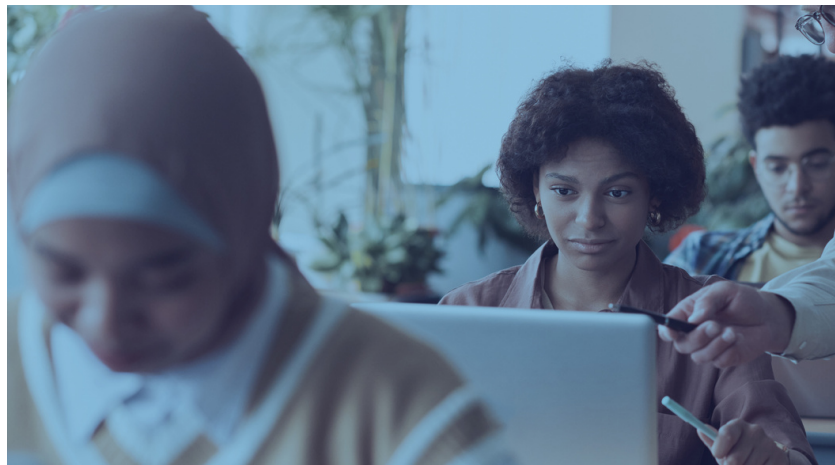
Verbetering en doorontwikkeling inburgeringsstelsel

Afgelopen jaar zijn verschillende knelpunten in de uitvoering van het nieuwe inburgeringsstelsel onder de aandacht gebracht bij partners als SZW, DUO en Blik op Werk. Dit resulteerde in (tussentijdse) oplossingen, bijvoorbeeld rondom de capaciteit van de Staatsexamens NT2 en het uitwisselen van examenresultaten tussen

scholen en DUO. Daarnaast was de MBO Raad vaste gesprekspartner in overleggen over bijvoorbeeld de inburgeringsketen en jongeren in de inburgering.

Onderwijs voor anderstaligen in het mbo

In het kader van de lobby om tot een onderwijsvoorziening te komen voor anderstalige jongeren in het mbo (voorheen 'Jongerenroute' NT2) is gestart met een inventarisatie bij scholen over hoe zij (Entree)trajecten voor anderstaligen vormgeven en wat nodig is voor het realiseren van een structureel onderwijsaanbod voor anderstalige studenten, waarin tijd en ruimte is voor Nt2-lessen en ondersteuning. De uitkomsten van deze inventarisatie worden verwerkt in een handreiking voor scholen, in samenspraak met OCW én in voorstellen voor beter passende wet- en regelgeving en budgetten.

Hervorming arbeidsmarkt-structuur - LLO

Hervorming arbeidsmarktstructuur

In 2024 zijn we nauw betrokken geweest bij de hervorming van de Arbeidsmarktinfrastructuur. Dit vloeit mede voort uit de scherpe keuzes die we als MBO Raad hebben gemaakt over onze kerninzet en kerntaken in het Sociaal Domein, een van de opbrengsten uit de Marsroute. Afgesproken is dat in komende wetgeving (2026) elke arbeidsmarktregio een Regionaal Beraad (bestuurlijk gremium) en Werkcentrum krijgt. Werkenden, werkzoekenden en werkgevers kunnen bij het Werkcentrum terecht voor vragen over werk, loopbaan en opleiding. Bestaande overheidsloketten, zoals Leerwerkloket en WSP, verdwijnen als label; de dienstverlening gaat op in het Werkcentrum.

MBO & ARBEIDSMARKT

In 2024 heeft de MBO Raad:

- namens het onderwijs een bestuurdersplaats bedongen in het Landelijk Beraad;
- bij wet geregeld dat het onderwijs, liefst het ROC (tenzij regionaal anders is afgesproken) is vertegenwoordigd in het regionaal beraad;
- ervoor gezorgd dat het mbo vanuit de publieke (en private) opdracht samenwerkingspartner wordt bij scholingsvraagstukken;
- ervoor geijverd dat het onderwijs in communicatie-uitingen als samenwerkende partner benoemd wordt.

LLO voor doelgroepen SD

In 2024 is gestart met het toegankelijker maken van de mbo-infrastructuur voor doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt, veelal zonder startkwalificatie. Onder meer via een lobby om van mbo-scholing voor doelgroepen in het Sociaal Domein een publieke opdracht met publieke financiering te maken. De versterkte samenwerking met landelijke stakeholders, waaronder UWV, past in dat streven.

Alliantie met UWV

UWV, SBB en de MBO Raad hebben in 2024 werk gemaakt van de landelijke hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur. Het mbo heeft zich op verschillende manieren (inspiratiekaarten, infographics) en tijdens diverse momenten (webinars, themabijeenkomsten en conferenties) gepresenteerd aan werkgevers, werkzoekenden en werkenden. De organisaties omarmen de ingezette skills-gerichte benadering, getuige de betrokkenheid bij de ontwikkeling van CompetentNL.

Samenwerking VNG

Ook de samenwerking met de VNG is dit jaar verder geïntensiveerd. Afgesproken is om twee keer per jaar structureel een bestuurlijk overleg in te plannen, naast verschillende ambtelijke overleggen met beleidsadviseurs sociaal domein en onderwijs bij de VNG.

Ontwikkelen duurzame leerroutes

In 2024 is afgesproken om in te zetten op duurzame scholing voor mensen in een kwetsbare positie. Voor hen willen we een duurzame plek op de arbeidsmarkt. De infographic van de MBO Raad over het inclusief advies is breed gedeeld via kennisdelingssessies, workshops, conferenties en de website, in samenwerking met UWV

(Leerwerkloketten) en SBB. Het Kennispunt mbo LLO heeft samen met de Leerwerkloketten, kennisdelingssessies georganiseerd over financial engineering. Zo zien scholingspartners én bedrijven hoe ze maatwerktrajecten kunnen financieren.

Sectorale ontwikkelpaden

Afgelopen jaar waren we via deelname aan een landelijke groep van opleiders betrokken bij de ontwikkeling van sectorale paden vanuit het ministerie van SZW en OCW. In een reactie op de internetconsultatie Wijziging van de SLIM regeling in verband met de toevoeging van de subsidiëring van scholingstrajecten wisten we een mooie verbinding te leggen tussen LLO en Sociaal Domein.

Verbindingen tussen ontwikkelingen

Ook dit jaar was veel aandacht voor 'inclusief advies' om te komen tot de best passende mbo-leerroute. Verder bleven we sturen op de inzet van praktijkleren met een praktijkverklaring, samen met onder meer SBB en de Programmaraad. En er zijn nieuwe stappen gezet om de regionale samenwerking in het sociaal domein te versterken. Onder meer door het leggen van meer verbindingen tussen ontwikkelingen die expliciet om deze versterking vragen, waaronder de koppeling hervorming arbeidsmarktinfrastructuur, het wetsvoorstel 'Van school naar duurzaam werk' en de sectorale ontwikkelpaden.

Volwasseneneducatie

Na een bijeenkomst met bestuurders en experts is de inzet voor volwasseneneducatie vanuit de MBO Raad geformuleerd en vastgesteld. Volwasseneneducatie moet een publieke taak worden van het mbo, zodat mensen gelijktijdig aan basis- en beroepsvaardigheden kunnen werken. In lijn met deze inzet hebben we deelgenomen aan de werkgroep voor het programma 'Tel mee met Taal' en samen met partners als de VNG en de Stichting Lezen & Schrijven inbreng geleverd voor (het debat over) het vervolg van het programma Tel mee met Taal. We hebben opgeroepen tot voldoende middelen en een structurele, meerjarige aanpak. Ook hebben we ons pleidooi voor een publieke taak bij verschillende Kamerleden onder de aandacht gebracht. De eerste werkbezoeken in 2025 van Kamerleden aan onze scholen hierover staan al gepland. Ten slotte hebben we bijgedragen aan de opschalingsaanvraag van de pilots binnen het LLO Collectief Laagopgeleid en Laaggeletterd. Inmiddels is duidelijk dat deze opschaling doorgaat en dat er in 18 nieuwe regio's pilots worden opgestart.

MBO EN SAMENLEVING

MBO & SAMEN-LEIVING

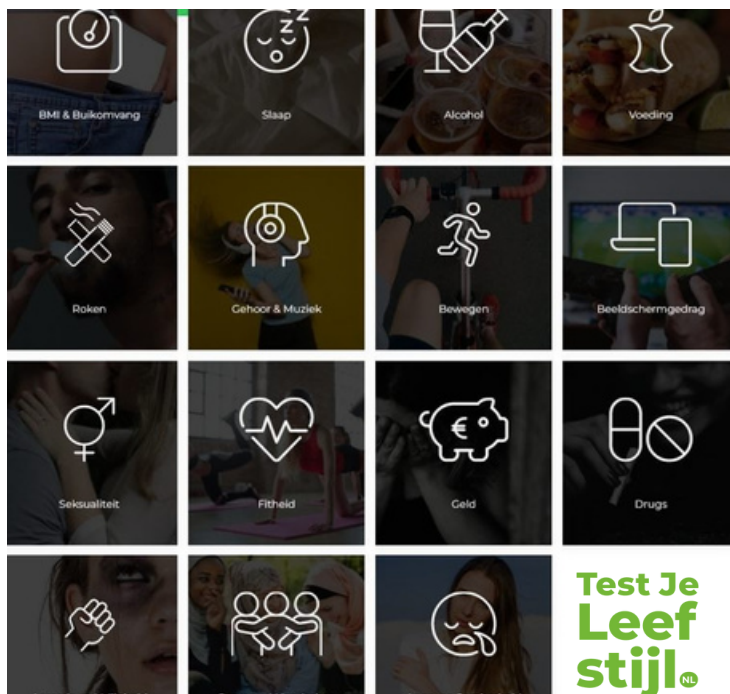
Studentenwelzijn

TestJeLeefstijl

Op 1 januari 2024 vond de overdracht plaats van TestJeLeefstijl (TJL) van Stichting TestJeLeefstijl.nu naar de MBO Raad. Het was ook het eerste jaar van de subsidieperiode 2024-2027. Subsidieverstrekkers zijn de ministeries van OCW en VWS. Voor de zomervakantie nam de Tweede Kamer een motie aan om tweejaarlijks te monitoren op studentenwelzijn en middelengebruik bij mbo-studenten op basis van de resultaten van TestJeLeefstijl.

21.000 studenten, 40 scholen

TestJeLeefstijl bereikte afgelopen jaar bijna 21.000 studenten van 40 scholen. Deze studenten kregen relevante feedback, aansluitend bij hun leefstijl. Scholen die TestJeLeefstijl gebruikten als monitorings- en signaleringsinstrument, konden zo zien hoe het met hun studenten gaat. Ook zetten scholen TJL in voor de pijler 'Signaleren' van de Gezonde School-aanpak.

Het mbo levert goed opgeleide, weerbare vakmensen af die met zelfvertrouwen hun loopbaan vormgeven. Daarmee dragen we sterk bij aan welvaart en welzijn van Nederland, in de regio en op landelijk niveau. Aandacht voor thema's als studentenwelzijn, kansengelijkheid, de Gezonde School, burgerschap en basisvaardigheden helpen deze missie' te verwezenlijken.

Practoraten en topics

De practoraten Vitaliteit (Alfa-College) en Gezondheid, Sport & Bewegen (Landstede) hebben op basis van de landelijke data onderzoek gedaan, waarna in september de Landelijke mbo-leefstijlmonitor is gepubliceerd. Resultaten zijn gepresenteerd aan onder meer beleidsmedewerkers van de ministeries van OCW en VWS. In augustus 2024 is het topic 'Gokken' live gegaan. Van alle topics is dit topic, ontwikkeld met het Trimbos instituut, het meest door studenten ingevuld. Het Trimbos instituut heeft in december 2024 de voorlopige topicresultaten onderzocht.

Gezonde School

Gezonde Schoolprojecten

In 2024 konden scholen op drie manieren meedoen aan Gezonde Schoolprojecten: via het Ondersteuningsaanbod voor het reguliere Gezonde Schoolprogramma, via het stimuleringsprogramma Gezonde Relaties en Seksualiteit en via de stimuleringsregeling Gezond en Veilig Werken. Ruim 1200 scholen in het po, vo en mbo ontvingen een toekenning voor een van de drie regelingen.

Nieuw meerjarenplan

Afgelopen jaar is het nieuwe meerjarenplan 2025-2028 voor Gezonde School ontwikkeld. Eerder stimuleerde Gezonde School scholen om met de Gezonde School-aanpak aan de slag te gaan. Vanaf nu richten we ons nu vooral op het versterken en innoveren van de kwaliteit en toepasbaarheid van de Gezonde School-aanpak en het verbeteren van de implementatie en borging ervan, als dé verbindende kracht die partijen samenbrengt om gezond leven, leren en ontwikkelen in het onderwijs te bevorderen.

Burgerschap

Kamerbrief versterking burgerschapsonderwijs

Op 4 april 2024 stuurde demissionair minister Dijkgraaf een kamerbrief. Hierin pleitte hij voor versterking van de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs in het mbo, naar aanleiding van het adviesrapport 'Burgerschapsonderwijs in een veranderende samenleving'. Hierin staan de vier volgende maatregelen die op veel politieke steun konden rekenen:

- herijking van de kwalificatie-eisen;
- explicitering van de burgerschapsopdracht voor het mbo;
- invoering voor passende resultaatverplichting;
- inzet op professionalisering van docenten basisvaardigheden.

Start (en uitstel) internetconsultatie

De minister stelde in zijn brief voor om in het eerste kwartaal van 2024 een internetconsultatie te starten voor aanscherping van de burgerschapsopdracht. Idee is om de nieuwe kwalificatie-eisen en het instellingsexamen burgerschap vanaf het studiejaar 2026-2027 op te nemen in het Examen- en Kwalificatiebesluit (EKB) van de WEB. Door de vertraagde invoering van de maatregelen is de internetconsultatie uitgesteld naar op zijn vroegst het eerste kwartaal van 2025.

Instellingsexamen burgerschap

Vanuit de MBO Raad hebben we onze leden op verschillende manier geïnformeerd over de gang van burgerschapszaken. Speciale aandacht was er voor de invoering van het instellingsexamen burgerschap, waarbij we de hulp inriepen van experts op het gebied van examinering. Inmiddels zijn er ook vanuit de MBO Raad contacten gelegd met de Coöperatie Examens MBO. Zij willen vol op dit onderdeel inzetten en hebben na een uitvraag bij aangesloten leden een OCW-subsidieaanvraag voor drie jaar ingediend, met steun van de MBO Raad.

Expertisepunt Burgerschap

In 2024 heeft het Expertisepunt Burgerschap de samenwerking met onze andere consortiumpartners, Stichting School & Veiligheid (SSV), SLO en ProDemos voortgezet. We maken gebruik van elkaars expertise en netwerk, houden elkaar op de hoogte van actuele onderwijsontwikkelingen en zijn als 'Expertisepunt Burgerschap' aanwezig op conferenties en bijeenkomsten. Ook de band met practoren, maatschappelijke organisaties en onderzoekers is (verder) aangehaald.

Informatievoorziening en -behoefte

Belangrijkste speerpunten voor 2024 waren de conceptkerndoelen po/vo, de kwalificatie-eisen mbo en het monitoren van burgerschapsonderwijs. Scholen gaven aan graag geïnformeerd te worden over deze actuele onderwerpen. Vanuit de vier consortiumpartners is hierover kennis en kunde gedeeld. Misten we zelf de expertise, dan klopten we voor (extra) informatie aan in ons netwerk.

Landelijk Onderwijsplatform MDT (LOM)

Op 1 maart 2024 ging het Landelijk Onderwijsplatform MDT (LOM) tijdens een kick-off bijeenkomst met het netwerk in Amsterdam en Flevoland live. Idee is om aansluiting te zoeken bij Burgerschap en LOB-netwerken en via het activeren van lerende, regionale netwerken MDT in het onderwijs te verbinden, onder meer door het verzamelen van (16) praktijkvoorbeelden en het opzetten van MDT-ateliers. Ook op het MDT-menu: een landelijke bijeenkomst in Utrecht met een keynote van Koen Vos, verschillende publicaties en de start van verschillende regionale MDT-onderwijsnetwerken.

MBO & SAMENLEVING

Taal en rekenen

Herijking taaleisen in het mbo

In dezelfde kamerbrief (zie burgerschap hierboven) refereerde de minister van OCW aan de voortgang rond de herijking van de taaleisen voor het mbo. Wat alles te maken heeft met knelpunten op dit gebied, bleek al uit de Evaluatie referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen (2022). Zo ontbreekt het in het mbo aan een beroepsgericht karakter binnen het kader, aan aansluiting van het kader bij de verschillende niveaus en doelgroepen binnen het mbo. Ook zijn docenten vaak niet bekend met het kader, waardoor aandacht voor actuele ontwikkelingen vaak ontbreekt.

Formuleren nieuwe taaleisen

Het in de kamerbrief genoemde expertteam heeft in 2024 gewerkt aan de opdracht om een advies voor de eisen aan Nederlands voor het mbo te formuleren. Het expertteam brengt knelpunten in kaart en kijkt hoe en in welke mate het Referentiekader het beste te actualiseren en optimaliseren. Medio april 2025 moet het adviesrapport op de plank liggen.

Betere rekenresultaten?

In augustus 2022 zijn nieuwe wettelijke rekeneisen voor het mbo ingevoerd. De verwachting was én is dat studenten gemotiveerder zijn om betere rekenresultaten te halen, nu het vak meer aansluit bij hun beleavingswereld en het examenresultaat meetelt in de slaag-

zakbeslissing. De eerste niveau 2-lichting liet in 2024 een positief en hoopgevend beeld zien, al zijn er ook verschillende problematieken (zoals dyscalculie en niet aangeboren hersenletsel) die het rekenexamen en daarmee diplomering lastig maken. In opdracht van de minister brengt ECBO daarom rekenproblematieken in kaart, als basis voor een adviesrapport dat medio januari 2025 wordt verwacht.

Kennispunt Gelijke Kansen, Diversiteit en Inclusie stopt

Op 1 augustus 2024 is het Kennispunt MBO Gelijke Kansen, Diversiteit en Inclusie gestopt. Desondanks blijft alle kennispunt-informatie online beschikbaar. Ontwikkelde tools en producten worden overgeplaatst naar de MBO Raad website.

Dit is mbo

'Midden' eerste teamwinnaar

Tijdens het vijftiende Dit is mbo ambassadeursgala op 13 mei 2024 zijn de vijf belangrijkste mbo-prijzen uitgereikt. Voor het eerst ging de prijs voor beste mbo-ambassadeur niet naar één individu, maar naar een compleet team. Uiteindelijk wist Team Midden hun gouden idee het best over de Bühne te brengen, vond ook de jury, zodat zij zich een jaar lang ambassadeursteam van het jaar mogen noemen. Lotte Tiehuis won de Best of Excellence Award, Team Albeda YOU opleiding werd Onderwijsteam van het jaar, 's Heeren Loo liet zich tot Beste leerbedrijf kronen en de winnende Beste praktijkopleider van 2024 was Esther Klok van dierenkliniek Winsum.

MBO EN KWALITEIT

MBO & KWALITEIT

Werkgeverszaken

Mbo-carroussel

In aanloop naar een nieuwe cao mbo (2025) is een tijdelijke cao gesloten met een looptijd van 1 juni tot en met 31 dec 2024. In deze cao heeft de loonstijging volgens de geboden referentieruimte, dus binnen het mandaat van de leden, een plekje gekregen. Input voor de aanstaande, beleidsrijke cao is verzameld tijdens zes mbo-carrouselbijeenkomsten. Werkgevers en werknemers droegen waardevolle input aan over hoe zij het werken in het mbo van de toekomst zien en wat ze daarvoor nodig hebben.

800 HR-vragen

Ook goed om te noemen is dat we in 2024 ruim 800 vragen van HR-adviseurs over individuele casussen hebben beantwoord. Verder hebben we samen met de vakbonden docentfuncties beschreven in het kader van de functiewaarderingsystematiek van scholen.

Ledenbijeenkomsten

In 2024 organiseerden we een 'Vitaliteitsdag' voor HR-adviseurs. Dankzij de inbreng van SOM en intermediair voor collectieve zorgverzekeringen Mercer deden deelnemers inspiratie op over hoe zij de vitaliteit van hun mensen kunnen bevorderen. Ook op het lijstje stond de HR-voorlichtingsbijeenkomst over pensioenwijzigingen en sociale zekerheid.

Akkoord nieuwe ZPW-pensioenwetgeving

Afgelopen jaar is een akkoord bereikt met de vakcentrales (in de Pensioenkamer) over een nieuwe regeling onder de nieuwe pensioenwetgeving die per 1 januari 2027 ingaat. In 2025 is het aan het ABP om te besluiten of het de opdracht aanvaardt, na bestuurlijke afweging en overleggen met De Nederlandse bank en eigen interne gremia.

Bestuurlijk ZPW-overleg

In totaal gingen 25 bestuurders uit de 10 ZPW sectoren tijdens een diner pensant met elkaar in gesprek over de

Als mbo-sector moeten we inspelen op de snel veranderende arbeidsmarkt, dus leveren we maatwerk. Voor (toekomstig) mbo-personeel zijn we een eigentijdse, aantrekkelijke werkgever, voor onze studenten verzorgen we kwalitatief hoogwaardig onderwijs. Ook in 2024 bouwden we waar kon en moest, onze mbo-kwaliteitsagenda verder uit.

betekenis van AI voor de publieke werkgever. Verder is vanuit ZPW-verband met VNO-NCW – SZW – SER overlegd over landelijke wet- en regelgeving en arbeidsmarktvragestukken.

Lerarenbeleid

Lerarentekort-oplossingen

In 2024 is op verschillende manieren, onder meer in de onderwijsregio's, samengewerkt om mbo-scholen in staat te stellen de leraren-/personeelstekorten het hoofd te bieden. Wat betreft het opleiden van docenten én instructeurs, werd gekeken naar passende opleidingstrajecten voor docenten in het mbo (zoals de Gezamenlijke Agenda Meer Samen) én naar behoud van brede inzetbaarheid van docenten. Verder is ingezet op begeleiding en professionalisering via onder meer het Groeifondsproject Nationale Aanpak Professionaliseren van Leraren en de aanvullende eisen voor docenten basisvaardigheden. Ook zijn scholen zo goed mogelijk in staat gesteld om hun beleid voor startende docenten en professionaliseringsbeleid (verder) vorm te geven.

Toekomstbestendige kwaliteit

Referentiewaardentraject op de kaart

De MBO Raad heeft in 2024 overlegd met OCW en de Inspectie van het Onderwijs om begrip en draagvlak te creëren voor het referentiewaarden-gedachtegoed. Het Referentiewaardentraject staat, mede daarom, beter op de kaart bij de scholen. Dit bleek ook tijdens de AV in november waar de leden instemden met het bestuursvoorstel om besluitvorming over het referentiewaardentraject te organiseren en over te gaan naar de volgende trajectfase 2025-2027, waarin alle scholen de opbrengsten naast hun eigen kwaliteitszorgsysteem leggen.

Nieuw onderzoekskader (2027)

OCW stelde in 2024 subsidie beschikbaar aan het Kwaliteitsnetwerk mbo om scholen te ondersteunen. Ook is met de Inspectie gesproken over een nieuw onderzoekskader 2027. Voor de betere doorontwikkeling kijkt het Kwaliteitsnetwerk mbo hoe zij hun eigen instrumentarium kunnen verrijken met wat er in de sector al is. Dit betekent dat we met de Inspectie en OCW blijven praten over hoe we met het nieuwe onderzoekskader goed in te spelen op deze ontwikkeling in de sector.

Internationalisering

Modelstaat Nederland

Nederland is een modelstaat voor andere EU-lidstaten, onder meer op het gebied van publiek-private

samenwerking, LLO en de samenwerking met het bedrijfsleven (SBB). Het mbo wordt gezien als aantrekkelijke partner bij het inspelen op regionale arbeidsvragen. De Nederlandse mbo-sector is dan ook steeds zichtbaarder in de EU. Vanuit de MBO Raad zijn we trekker van een Europese Organisatie voor aanbieders van beroepsonderwijs en betrokken bij beleidsvorming.

Ook is de MBO Raad:

- namens de 27 lidstaten vertegenwoordigd in de adviescommissie voor mbo-onderwijs;
- bestuurlijk vertegenwoordigd in de werkgeversorganisatie voor educatie, waar het de belangen behartigt van de Nederlandse onderwijssector;
- actief betrokken en trekker van de LOI voor het Caribisch gebied, samen met OCW, VH en UNL;
- de verbindende schakel tussen steeds meer OWA's (Onderwijs en Wetenschappen Attachés) aan de strategische agenda's van de leden, in onder meer Frankrijk, Duistand, China, Brazilië;
- coauteur van positions papers, onder andere over de toekomst van Erasmus- plus, CoVES, digitale onderwijsruimte, AI en de Europese Onderwijsruimte.

Nog geen omkeerregeling

Afgelopen jaar zijn de pilots 'Inkomende mobiliteit N4', voor studenten buiten de EU, verlengd. Helaas is de omkeerregeling opnieuw niet opgenomen in een wetgevingstraject. Toch blijven we zoeken naar mogelijkheden, nu via de herijking van de taaleisen.

Kennis, onderzoek & Innovatie

Volwaardig KO&I-partner

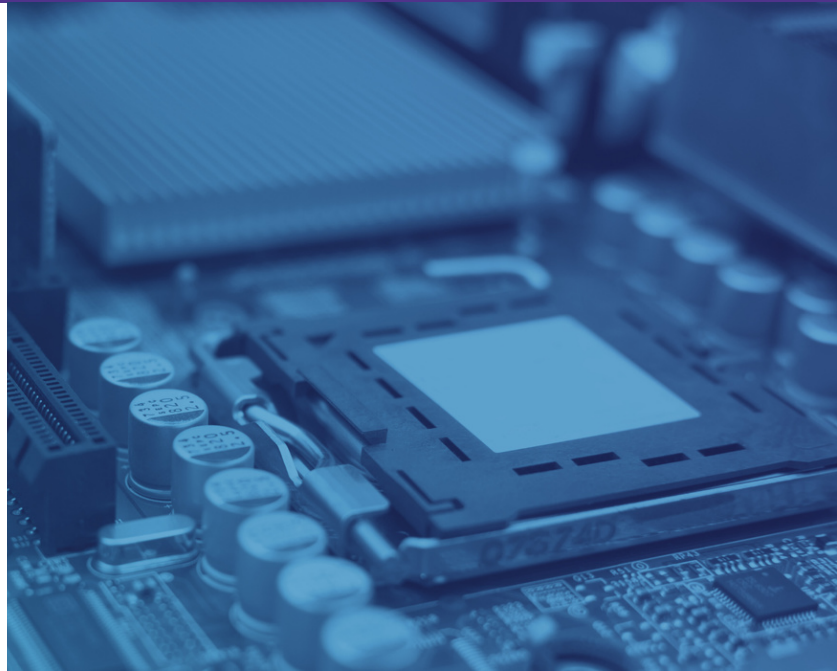
Als officieel lid van de Kenniscoalitie is de MBO Raad een volwaardige partner in de R&D agenda voor het onderwijs en het nakomen van de bijbehorende verplichting om 3% van het BNP te investeren in innovatie. Ook zijn we lid van de Kennis- en Innovatieconvenant en dus onderdeel van het missie gedreven beleid vanuit de topsectoren. Verder heeft de MBO Raad samen met de topsector Energie en de stichting practoren.nl een landelijk platform voor practoren in de energiesector gelanceerd. Vanuit de sector Sport en Bewegen staat een vergelijkbare beweging op stapel.

Uitvoeringsagenda Kennis, Innovatie en Onderzoek

Goed nieuws: de leden hebben tijdens de ALV 'Innovatie en Onderzoek' als een van de topprioriteiten voor de vereniging benoemd. In het verlengde daarvan werken we hard aan een propositie en uitvoeringsagenda Kennis, Innovatie en Onderzoek. Een heldere taakstelling en positie voor het mbo binnen de innovatie- en onderzoeksketen staan daarin centraal. Het lerend netwerk, met leden vanuit alle mbo-scholen, werkt aan deze uitvoeringsagenda. Verder is samen met ROM Nederland een verkenning gestart naar samenwerking voor het aanjagen van regionale mkb-innovatie. Projectpartner is MKB Regiobooster.

Verder:

- zijn de eerste toekenningen van de Comenius Teaching Fellow beurs voor het mbo een feit;
- is de pilot gratis toegang tot wetenschappelijke literatuur voor elke mbo-medewerker verlengd;
- zijn samen met het NRO steeds meer mbo-gerelateerde activiteiten georganiseerd, zoals een deep dive;
- is de bestuurlijke kerngroep uitgebreid met stakeholders, waaronder het lectoraat beroepsonderwijs, topsectoren, Nuffic en Katapult.

Digitalisering

Oprichting CIO raad

Regie voeren op alle landelijke digitale ontwikkelingen: dat is het doel van de CIO raad, opgericht door MBO Digitaal en de mbo-scholen. De raad, met CIO- en ICT-directeuren van de scholen, is er primair voor het mbo, maar voert regie in samenhang met de andere onderwijssectoren die met de CIO raad samenwerken in programma's als Npuls en Edu-V. Daarnaast is in 2024 besloten om het CSC-netwerk van SURF om te turnen tot een CIO/CSC netwerk, wat de aansluiting met de CIO's binnen het mbo verbetert.

Twee Edu-V-mijlpalen

Dankzij een sterke lobby is programma Edu-V bestuurlijk nog steviger op de kaart gezet, blijkt ook uit twee 2024-mijlpalen. Zo kwam er taart op tafel na goedkeuring van de eerste versie van het afsprakenstelsel, waarmee leveranciers van digitale onderwijs- en leermiddelen eenvoudig kunnen aantonen dat ze voldoen aan de afspraken voor digitale gegevensuitwisseling. Ander heuglijk Edu-V-feit was de ontwikkeling van een leverancierskeurmerk. Hierdoor kunnen scholen veilig data delen, grip bieden op leerling- en studentdata, en bijdragen aan veilig, flexibel en toekomstbestendig onderwijs. Het keurmerk is ontwikkeld met scholen, leveranciers, MBO Raad/ MBO Digitaal, VO-raad, PO-Raad en brancheorganisaties.

MBO & KWALITEIT

Feestelijke opening onderzoekswerkplaats Deltion

Op 12 februari was de feestelijke opening van de onderzoekswerkplaats bij Deltion, mogelijk gemaakt met de startfinanciering vanuit Programma Digitaal Bekwaam. Met het doorknippen van een lint is niet alleen de fysieke onderzoekswerkplaats geopend, maar ook de onderzoekswerkplaats als nieuwe component in het professionaliseringsbeleid. Naast Deltion, is er ook financiering toegekend voor een onderzoekswerkplaats bij Summa College, Albeda en Landstede.

Mbo-sector groeit in volwassenheid informatieveiligheid

De jaarlijkse benchmark IBP laat zien dat mbo-instellingen hun informatiebeveiliging beter op orde hebben dan een jaar geleden. Vooral op het gebied van monitoring en logging gaan instellingen een stuk volwassener met cyberrisico's om. Alle mbo-instellingen namen deel aan de benchmark, wat nog maar eens het belang vanuit de sector onderschrijft.

Start 5e leergang Sturing geven aan digitale transformatie

Na vier succesvolle leergangen 'Sturing geven aan digitale transformatie voor bestuurders' startte op 12 september een nieuwe groep bestuurders. Inmiddels hebben ruim vijftientig collega-bestuurders in het mbo de leergang gevolgd. Tijdens de leergang gaan bestuurders vijf dagen, over een periode van een half jaar, in kleine groepen met collega-bestuurders aan de slag met digitale transformatie.

Martijn Bijleveld wint SURF Security & Privacy Award 2024

Martijn Bijleveld, programmamanager Cyberveiligheid bij MBO Digitaal, heeft de SURF Security & Privacy Award 2024 gewonnen voor zijn buitengewone inzet voor het programma Cyberveiligheid mbo. Bijleveld nam de award op 27 juni tijdens de SURF Security- en privacyconferentie in ontvangst.

Lancering 'MBO Innovatiecollege'

Een fictieve school met eigentijds en toekomstbestendig onderwijs. Lerenden kunnen zich hier met o.a. handreikingen ontwikkelen tot vakbekwame, wendbare en

zelfbewuste professionals die bijdragen aan de samenleving en de arbeidsmarkt. Onderwijsinnovatie met ict is op deze fictieve school een integraal onderdeel van het onderwijs. De school poogt op verschillende manieren innovatief en eigentijds onderwijs vorm te geven door middel van digitalisering.

Digitale leermaterialen open beschikbaar voor mbo

Bedrijfsgroep (btg) Techniek en Gebouwde Omgeving (TGO) van de MBO Raad nam als eerste btg deel aan een pilot om digitale leermaterialen beschikbaar te maken op één portal. Op dit portal staan straks open, semi-open en commerciële leermaterialen die scholen en bedrijven kunnen gebruiken. Deze pilot wordt gerealiseerd in samenwerking met Npuls, MBO Digitaal, SURF, Kennisnet, uitgeverijen/contentleveranciers, opleidingsbedrijven, O&O fondsen en het bedrijfsleven.

OKE-koppeling is live!

Het begon met geeltjes plakken eind 2021, tijdens de eerste NED-conferentie. De ambities waren torenhoog, de droom was groot. Drie jaar later op 12 december 2024, vierden we tijdens de derde NED-conferentie dat de livegang van de OKE-koppeling. Het thema van de conferentie was: 'OKE: op naar implementatie en borging'. De sessies werden voorbereid door mbo-scholen, verschillende leveranciers en SURF, Npuls en MBO Digitaal.

CTL-enthousiasme in het mbo

Het team van MBO Digitaal heeft met een liaison en meerdere verbinders hard gewerkt aan Npuls. De betrokkenheid vanuit het mbo was groot. Dat blijkt onder meer uit de tweede aanvraagronde voor de CTL-subsidieregeling in oktober. Van de 50 aanvragen waren er maar liefst 25 (!) afkomstig uit het mbo. In een Center for Teaching & Learning (CTL) kunnen docenten terecht voor ondersteuning bij het vernieuwen van hun onderwijs.

MBO EN VERENIGING

MBO & VERENIGING

Marsroute 1: focus aanbrengen

Om te komen tot een toekomstbestendige MBO Raad zijn in 2024 twee marsroutes gelopen. Marsroute 1 gaat over het aanbrengen van focus: wat doet de MBO Raad (niet) en wat is aan de mbo-scholen? Zo weten we wanneer we welke kerntaken (belangenbehartiging, brancheontwikkeling, en kennisontwikkeling en –deling) inzetten en hoe we onze samenwerking (collectief, facultatief of individueel) organiseren. Resultaat: een strategische agenda die helpt ons te richten op onze kerntaken, waarbij we position papers gebruiken om onze inhoudelijke boodschap neer te zetten.

Marsroute 2: welke vereniging willen we zijn?

Marsroute 2 heeft ons geholpen bij het opnieuw inrichten en functioneren van de vereniging, met in het bijzonder: de positie en verantwoordelijkheid van het bestuur, de manier van besluitvorming, de rol van de regio, de aard van verenigingsafspraken en hoe we samen werken en met elkaar omgaan. Beide marsroutes zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en gaan op in één agenda die we de komende jaren verder uitwerken.

Jaarplan 2025

Op basis van het Strategische Meerjarenperspectief (SMJP) dat voorlag tijdens de ALV van april 2024 zijn in het jaarplan de belangrijkste ambities van de MBO Raad voor 2025 geformuleerd en in acties voor 2025 geconcretiseerd. De maatschappelijke dynamiek rond het mbo is groot. Onze omgeving is volop in beweging en dit vraagt zowel om focus als wendbaarheid, zodat we kansen verzilveren en risico's adresseren. Het jaarplan 2025 is hier een uitdrukking van en elk jaar groeien we naar meer focus (extern en intern) om optimaal impact te maken voor het mbo.

Meer focus op strategische thema's en een duidelijkere inrichting van de vereniging om als sterk scholencollectief de positie van het mbo verder te versterken: de transitie van de MBO Raad kreeg in 2024 steeds meer gestalte. Uitdagingen waren er ook op maatschappelijk gebied, in de vorm van kabinetsbezuinigingen en het dalende aantal mbo-studenten.

Op de kosten letten

Door dalende studentenaantallen, stijgende kosten en de (aangekondigde) (subsidie)beëindiging van verschillende projecten was in 2024 sprake van een extra bezuinigingsopgave die we moesten opvangen, via onder meer een (bescheiden) personeelskrimp op het bureau. Daarnaast werden we rechtstreeks geraakt door de kabinetsbezuinigingen, met name op subsidies, die zo'n 60% uitmaken van onze begroting. Hoe hierop te anticiperen, wordt een belangrijk thema in 2025.

Nieuw verenigingshuis

Na een lang en zorgvuldig zoekproces vonden we in 2024 een nieuw pand dat we in de eerste week van maart 2025 betrokken. In ons nieuwe verenigingshuis (want dat is het!) komt alles wat het mbo nodig heeft en zo mooi maakt bij elkaar. Het is behalve een werkplek een ideale plaats voor bijeenkomsten en ontmoeting tussen scholen, leden, onze collega's en andere stakeholders. Onze verhuizing markeert de nieuwe fase die we zijn ingegaan en symboliseert heel mooi het 'samen', precies dat waar we als vereniging voor staan.

Actualisering Code goed bestuur

De Code goed bestuur is na een intensief proces in de algemene ledenvergadering van november 2024 vastgesteld, geactualiseerd en goedgekeurd door de leden. Daarmee is de code van kracht voor alle leden. In aanvulling daarop heeft de MBO Raad de minister van OCW gevraagd deze code aan te wijzen als de branchecode voor het mbo.

Drie fusies

In 2023 gingen Friesland College en Friese Poort samen verder onder de vlag van Firda. Ook in 2024 kozen verschillende mbo-scholen ervoor om te fuseren. Terra MBO en Drenthe College werden samen DC Terra, Horizon College en Regio College het Talland College en ROC Top valt na het samengaan met ROC van Amsterdam onder de noemer ROC van Amsterdam.

HET JAAR VAN DE BTG'S

BEDRIJFSTAKGROEPEN

Binnen de MBO Raad werken soortgelijke mbo-opleidingen samen in 9 bedrijfstakgroepen. Deze 'btg's' monitoren en beïnvloeden landelijke ontwikkelingen in het mbo-onderwijs binnen hun sector en behartigen de belangen van 'hun' mbo-opleidingen richting overheid en bedrijfsleven. Verder delen btg-deelnemers onderling kennis, vaak in gezamenlijke projecten, om te werken aan toekomstgericht onderwijs dat optimaal aansluit op de arbeidsmarkt. Wat in 2024 per btg de belangrijkste resultaten waren? We vroegen het de negen voorzitters.

Joke Bos, voorzitter
bedrijfstakgroep Techniek en
Gebouwde Omgeving (TGO)

TGO

*"Samen bouwen aan
technisch mbo: resultaten
en kansen"*

'Op 17 oktober 2024 vond een voor btg TGO cruciale bijeenkomst met onze leden plaats, waarin we de samenwerking in de regio hebben besproken. Dit gesprek voedt onze ontwikkelagenda 'Samen aan de slag, want dat werkt!' en ondersteunt onze inzet op verschillende gebieden. Dan denk ik aan onze samenwerking in Hybride Techniek Centra (HTC), aan hoe we via RIF-projecten en publiek-private samenwerkingen kennis- en netwerkdeling stimuleren. Of aan onze pilot met Npuls om één digitale portal te maken, waar scholen en bedrijven straks alle voor hun belangrijke open, semi-open en commerciële LLO-leermaterialen vinden. Verder

is er de Massive Open Online Course (MOOC) 'Duurzaam bouwen met hout', ontwikkeld door de MBO Raad, Lerevoor Morgen en TU Delft, waarvan de kennis is vertaald naar mbo-modules voor verschillende niveaus. Tot slot ontwikkelen we een leergang 'Duurzaam plaatsen en opleiden van zij-instromers', in samenwerking met Transitiehuis Gelderland en Stichting Gelderse Opleidingsbedrijven Gebouwde Omgeving, om de samenwerking tussen regionale actoren te intensiveren. Uiteindelijke doel is om als mbo-scholen bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen door meer mensen op te leiden voor een loopbaan in de techniek, zowel initieel als zij-instromers.'

MTLM

*“Samenwerken aan
vormgeven toekomst-
bestendig onderwijs”*

Florus Roelofsen, voorzitter
bedrijfstakgroep Mobiliteit, Transport,
Logistiek en Marietiem (MTLM)

‘Onze bedrijfstakgroep versterkt de onderlinge verbinding binnen het onderwijsveld en met de sectoren mobiliteit, transport, logistiek, luchtvaart, rail en marietiem. We spelen in op uitdagingen zoals het chauffeurstekorten, verduurzaming, technologische innovaties en de energietransitie. Door samenwerking en kennisdeling zorgen we ervoor dat onze opleidingen up-to-date blijven en studenten optimaal voorbereid zijn op hun toekomstige carrière. Dit bevordert hun inzetbaarheid en draagt bij aan de innovatie en groei van de sectoren. Het is essentieel dat we elkaar regelmatig blijven ontmoeten om in open

dialogo te spreken over de uitdagingen en de oplossingen die we daarvoor zien. Dit verbetert de communicatie, verhoogt de betrokkenheid, stimuleert innovatie, bouwt vertrouwen en samenwerking, versnelt probleemoplossing en vermindert conflicten. Zo werken we samen aan vormgeven van toekomstbestendig onderwijs. De kennis, kunde en kwaliteiten die in het mbo-onderwijsveld aanwezig is, proberen we zo maximaal mogelijk te benutten om zo ook een adequate gesprekspartner in onze sectorkamer te zijn en in ander contacten met het betrokken beroepenveld.’

ZWS

Hendrik-Jan van Arenthals,
voorzitter bedrijfstakgroep
Zorg, Welzijn en Sport (ZWS)

*“Wendbare professionals
opleiden voor
arbeidsmarkt van
morgen”*

‘Eind 2024 waren er 116.000 vacatures op mbo-niveau in de zorg tegenover jaarlijks gemiddeld 42.000 gediplomeerden. Ook in het sociaal werk en in de kinderopvang lopen de tekorten, ondanks plannen om extra studenten te werven, snel op. Uit prognoses van onder meer het UWV blijkt dat de arbeidsmarktkrapte voor sport en bewegen voorlopig niet afneemt en dat deze situatie, voornamelijk door de vergrijzing, verder verslechtert. Tegelijkertijd vinden er een aantal transities plaats. Denk aan transities in zorg en welzijn, de opmars van AI en andere technologie.

Als opleiders voor zorg, welzijn en sport zetten we ons, gezamenlijk met de arbeidsmarkt, ervoor in professionals op te leiden die wendbaar genoeg zijn om de toekomstige uitdagingen die het werk en de samenleving van hen vraagt het hoofd te kunnen bieden. Waarbij zij oog hebben voor de vitaliteit en leefstijl van degenen die zij in hun werk ondersteunen, maar ook hun eigen (beroeps)vitaliteit.’

SV

*"Btg voor alle opleidingen
die niet gemist kunnen
worden"*

Stella de Kuijper, voorzitter
bedrijfstakgroep Specialistisch
Vakmanschap (SV)

'Binnen de bedrijfstakgroep Specialistisch Vakmanschap komen we op voor de opleidingen die niet kunnen worden gemist. Dit gaat ook over reparatie en duurzaamheid. Als er geen vakmensen meer zijn die bijvoorbeeld meubels, machines of kleding kunnen repareren, worden producten eerder weggegooid, wat de afvalberg vergroot en bijdraagt aan een wegwerpcultuur. Het behoud van specialistische opleidingen is dus cruciaal voor de diversiteit, duurzaamheid, cultuur en economie van onze samenleving. Investeren in deze opleidingen is geen luxe, maar een noodzaak.'

Met het Expertisepunt Specialistisch Vakmanschap hebben we in 2024 een start gemaakt met het project 'Opleiden voor Klein' om te werken aan de uitdaging om haalbaar, uitvoerbaar, betaalbaar en organiseerbaar onderwijs te kunnen verzorgen. De samenwerking met Ambachtelijk Vakmanschap is krachtig gebleken. De onderwijsportefeuille heeft vorm gekregen en onze bijdrage aan initiatieven als de ambachtenbus, het skillsplein en het Ambacht in beeld festival dragen bij aan de zichtbaarheid en vindbaarheid van deze onmisbare mbo-opleidingen.'

HANDEL & MODE

*"Smeden van hecht
netwerk belangrijker dan
ooit"*

A portrait of Marloes de Vries, a woman with blonde hair, wearing a light blue blazer over a black top, standing with her arms crossed against a stone wall.

Marloes de Vries, voorzitter
bedrijfstakgroep Handel en Mode

'Voor de Btg Handel en Mode was 2024 een bewogen jaar. Zo namen we afscheid van Fred van der Westerlaken, die meer dan 35 jaar betrokken was bij de Btg en mede ons DNA heeft gevormd en gedragen. Na een lange samenwerking binnen Handel namen we ook afscheid van Rob van Wezel (SBB) en Dorien Krassenberg (InRetail), terwijl ook op de scholen veel wisselingen plaatsvonden. Het smeden van een hecht netwerk was dan ook belangrijker dan ooit. De manier waarop we dit deden voor de Mode-opleidingen, was een absoluut hoogtepunt: met 85 mensen op reis naar Parijs.

We bezochten ontwerpers, mode-scholen en inspirerende bedrijven en tentoonstellingen. De reis zorgde voor veel inspiratie, verbinding en innovatie zal dit blijven doen. Verder genoten we met 350 docenten van een interessant programma tijdens de jaarlijkse docentendag. De sectoren handel en mode zijn volop in ontwikkeling, er wordt veel gedeeld, formeel én informeel. En daar blijven we op inzetten!

ENTREE

*"Recordopkomst
docentendag btg
Entree in optima forma"*

Trudy Vos, voorzitter
bedrijfstakgroep Entree

'Met een recordaantal van meer dan 1000 collega's uit het hele land kijken we terug op een succesvolle docentendag, die we in oktober hadden georganiseerd. De dag zat vol inspiratie, ontmoeting en veel onderlinge uitwisseling over onze Entree-studenten. Zij zijn een bijzonder mooie doelgroep met veel eigenheid en niets is fijner dan hierover met elkaar van gedachten te wisselen en te horen hoe je collega's van een andere instelling het aanpakken. De lijntjes zijn kort in de btg Entree en dat zorgt niet alleen voor mooie gesprekken tijdens de verschillende

bijeenkomsten, maar ook voor het gezamenlijk oppakken van initiatieven om het beste onderwijs te bieden aan onze Entreestudenten. Zo is de rubrics voor Rekenen aangepast, is er gestart om handvatten te maken om inburgering en Entree tot een succes te maken en kijken we in het project Entree 2.0 onder andere hoe we de aansluiting met niveau 2 kunnen verbeteren.'

ICT & CI

Hans Maas, voorzitter
bedrijfstakgroep ICT & Creatieve
Industrie (ICT&CI)

*"Mooi te zien dat we
onze ICT-expertise weer
konden delen"*

'Dit jaar kwamen werkveld en onderwijs mooi bij elkaar bij de ontwikkeling van een dossier voor het 'immersieve' werkveld. Als creatieve en ICT-opleidingen wisten we snel te schakelen met bedrijven, die aangaven behoefte te hebben aan mbo-gediplomeerden om bij te dragen aan het verder ontwikkelen van dit nieuwe werkveld. Na vaststelling van dit dossier kan in 2025 worden gestart met het opleiden voor de toekomst. Voor ons als btg ICT & CI is het mooi te zien dat we onze expertise op het gebied van ICT-vaardigheden konden delen.

Met het raamwerk 'Digitale vaardigheden' hielpen we opleiders en onderwijsontwerpers op weg om ICT-vaardigheden te detecteren en te kijken wat verder nodig is om iedereen digitaalvaardig te maken. Dat SBB ons raamwerk nu ook gebruikt om bij de ontwikkeling van dossiers het gesprek aan te gaan over wat een beroepsbeoefenaar nodig heeft op dit gebied, mogen we opvatten als een compliment.'

VGG

"Btg VGG brengt sleutelsoorten bij elkaar voor toekomstbestendig onderwijs"

Cyrille van Bragt, voorzitter
bedrijfstakgroep Voedsel, Groen en
Gastvrijheid (btg VGG)

'Samenwerking en innovatie vormen de basis van de Bedrijfstakgroep Voedsel, Groen en Gastvrijheid. Door regionale en landelijke initiatieven zoals inspiratiedagen, conferenties en innovatieve projecten versterken onderwijsinstellingen en het werkveld elkaar. De nadruk ligt op samenwerking, kennisdeling en het versterken van de verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Flexibel en wendbaar toekomstbestendig onderwijs, wendbaar vakmanschap en duurzaam leren staan hierbij centraal.'

We doen dit samen. De sectoren groen, voeding en gastvrijheid spelen een sleutelrol in het mbo-onderwijs en zijn essentieel voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Door nauwe samenwerking creëren we een ecosysteem waarin studenten optimaal kunnen groeien en bijdragen aan de toekomst van Nederland. De btg VGG blijft zich inzetten om in gezamenlijkheid onderwijsvernieuwing en arbeidsmarkttransities te faciliteren.'

ZDV

*"Samenwerken is het
nieuwe elan"*

Saskia Schenning, voorzitter
bedrijfstakgroep Zakelijke
Dienstverlening en Veiligheid (ZDV)

'Bij de bedrijfstakgroep zakelijke dienstverlening en veiligheid staat samenwerken met andere branches hoog op de agenda. Als de 'backbone' van de samenleving bereiden we studenten voor op werk in alle sectoren, bedrijven en instellingen. Daarnaast investeren we in werknemersvaardigheden op niveau 2 en in een optimale doorstroom van niveau 4 studenten naar het hbo. De invloeden en kansen van ontwikkelingen als AI op de administratieve beroepen hebben hierbij de volle aandacht. In 2024 is veel energie gestoken in de juiste

beeldvorming van het werken in het veiligheidsdomein. We willen verwachtingen van studenten zo goed mogelijk aan laten sluiten bij de vereiste beroepskennis en -vaardigheden, ook omdat nieuwe technologieën het werk van geüniformeerde beroepen steeds meer beïnvloeden. En we hebben een gezamenlijke meerjarenagenda ontwikkeld voor de sector zakelijke dienstverlening en de sector veiligheid, op basis waarvan we vanaf 2025 voor het eerst op een geïntegreerde manier gaan samenwerken. Dat is echt iets om trots op te zijn!'

Colofon

Dit jaarverslag 2024 van de MBO Raad is tot stand gekomen met:

Alle geïnterviewden hebben tijd en energie gestoken in het schrijven van dit verhaal.

(Eind)redactie en vormgeving:

Afdeling In- en externe communicatie van de MBO Raad

Beeld:

Diverse fotografen vanuit de mbo-scholen en de MBO Raad, aangevuld met rechtenvrije stockfotografie en video's naast het gebruik van enkele eigen illustraties.

